

1 P: Molim Vas, gospodine, da za zapisnik kažete svoje puno ime i
2 prezime.

3 O: Antonio Alonso Alonso.

4 P: Što ste po zanimanju?

5 O: Radim na Državnom institutu za toksikologiju i forenzičke znanosti
6 pri Institutu za biologiju i specijalizirao sam se za forenzičku genetiku.

7 P: Otkad radite za Državni institut za toksikologiju i forenzičke
8 znanosti?

9 O: Od 1984., dakle, otprilike 25 godina radim u biološkom odsjeku.

10 P: Možete li nam ukratko opisati Vaše dužnosti i odgovornosti u
11 Institutu za koji radite?

12 O: Da. U suštini, radim kao ekspert na sudu, dakle, kao sudski vještak
13 na polju genetike i forenzičkih znanosti uz tri specijalizirana područja, a
14 to su: identifikacija posmrtnih ostataka, krivične istrage i to u dijelu gdje
15 se proučavaju biološki ostaci, kao i na polju analize utvrđivanja očinstva.
16 To su ta tri polja iz domene forenzičke genetike na kojima ja radim u
17 Institutu.

18 P: Hvala, gospodine. Dokaz 02501 po pravilu 65ter jest Vaša biografija
19 o kojoj sada nećemo govoriti u detalje, dokument govori sam za sebe. To je
20 dokument koji ste Vi dostavili Tužilaštvu 2003. godine. Recite nam samo da li
21 imate štogod za dodati Vašoj biografiji, da li je bilo nekih nedavnih
22 promjena, u smislu Vašeg rada?

23

24

25

26

27

28

29

30

1 O: Osim što sam radio na nekim drugim znanstvenim studijama koje,
2 dakako, nisu uvrštene na popis iz 2003., želio bih naglasiti da je nedavno u
3 Španjolskoj osnovana komisija za forenzičku upotrebu DNK. To je jedan organ
4 koji regulira pitanja kvalitete, bioetička pitanja, pravna pitanja,
5 znanstvena pitanja primjene DNK u forenzičkim znanostima i ja sam postavljen
6 na drugo mjesto u toj komisiji.

7 Osim toga, u prošle dvije godina sudjelovao sam kao vještak, odnosno
8 ekspert, u još jednoj komisiji ili odboru koji je uspostavljen kako bi se
9 izradio državni protokol za genetičku identifikaciju u slučajeviuma kada
10 dolazi do prirodnih nepogoda ili velikih katastrofa. To su, dakle, te dvije
11 nedavne činjenice koje nisu u ovoj biografiji.

12 GĐA KRAVETZ: [simultani prevod] Molim da se ova biografija, 02501,
13 uvrsti u spis.

14 SUDIJA PARKER: [simultani prevod] Tako će i biti.

15 SEKRETAR: [simultani prevod] To će biti P00798.

16 GĐA KRAVETZ: [simultani prevod]

17 P: Rekli ste, dakle, da ste stručnjak za forenzičku genetiku i da ste
18 radili na polju forenzičkih znanosti. Da li se vrši testiranje DNK na
19 Institutu na kojem Vi radite i, ako se vrši, kakva se vrsta testiranja DNK
20 obavlja?

21 O: Kao što sam već rekao, testiranje DNK vrši se u svrhu
22 identificiranja pojedinaca koji mogu biti nestali ili žrtve nekih velikih
23 katastrofa.

24

25

26

27

28

29

30

1 Imamo i opsežno iskustvo na polju identifikacije osoba i to njihovih
2 skeletnih ostataka, to su ostaci iz masovnih grobnica.

3 U nekim drugim slučajevima pomagali smo ovom Sudu u vezi sa ratom u
4 Bosni, a i identificirali smo žrtve Španjolskog građanskog rata koji se desio
5 između 1936. i 1939. To je, dakako, materijal s kojim je mnogo teže bilo
6 raditi negoli materijal na kojem smo radili za potrebe ovog Suda, i to zbog
7 toga što su ostaci veoma stari.

8 Radili smo na još jednom području forenzičke genetike, a to je analiza
9 veoma stare, odnosno, prastare DNK koja bi mogla imati arheološke
10 vrijednosti. Dakle, naš centar ima mnogo iskustva i doista smo
11 specijalizirani za genetičku identifikaciju skeletnih ostataka na temelju
12 kostiju.

13 P: Da li je način na koji Vaš institut vrši testiranje DNK u skladu sa
14 sadašnjim međunarodnim standardima?

15 O: Na polju forenzičke genetike postoji veoma visoki nivo
16 standardizacije i to tehnika kojima se možemo koristiti, odnosno, vrste
17 genetičkih markera koji se mogu primijeniti na različite odnose srodstva.
18 Koristimo se i sistemima koji su validirani, potvrđeni, i to su sistemi
19 kojima se većina laboratorija u svijetu koristi.

20 Dakle, ukratko, odgovor je da, koristimo se standardiziranim tehnikama
21 koje su prošle proces ocjenjivanja, a koristimo se i cijelim nizom kontrolnih
22 mehanizama, kako pozitivnih tako i negativnih, koji nam pomažu da utvrdimo
23 koliko su pouzdani rezultati.

24 Osim toga, naš se centar bavi i cijelim nizom provjera kojima se
25 utvrđuje naša kvaliteta, kvaliteta našeg rada, da to tako kažemo.

26
27
28
29
30

1 Prema tome, postoji španjolska i portugalska grupa državnih instituta za
2 forenzičke znanosti koje vrše te kontrole. One su dio evropske mreže
3 instituta forenzičkih znanosti koja okuplja sve ove državne institute, a koja
4 vrši tu provjeru.

5 P: U redu. Gospodine, jeste li Vi sačinili četiri izvještaja o
6 genetičkoj identifikaciji ljudskih skeletnih ostataka ekshumiranih 2001.
7 godine na lokaciji Batajnica u Srbiji?

8 O: Da.

9 P: Koliko sam ja shvatila, posljednji od tih izvještaja nosi datum
10 17.11.2004. i on sadrži sažetak rezultata prethodna tri izvještaja, kao i
11 neke dodatne informacije koje potiču s testiranja koje je izvršio Vaš
12 Institut u pogledu tih ostataka. Je li to točno?

13 O: Da, to je točno. Prva tri izvještaja su djelomična, u smislu da smo
14 primili različite referentne uzorke i u svakom od tih izvještaja
15 proanalizirali smo određeni komplet uzoraka koje smo dobili od srodnika, a
16 posljednji izvještaj je konačan izvještaj u kojem smo obuhvatili sve naše
17 rezultate. Međutim, tamo smo i povećali broj genetičkih markera, što znači da
18 je identifikacija pouzdanija jer smo u toj fazi počeli raditi u sistemima
19 koji imaju mnogo više markera, a to sve skupa čini proces pouzdanijim. To je,
20 dakle, konačan izvještaj i on je cjelovit u smislu da sadrži sve informacije
21 koje smo imali u to vrijeme.

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 GĐA KRAVETZ: [simultani prevod] To je izvještaj 02486 po pravilu
2 65ter. To je onaj koji nosi datum 17.11.2004., i ja molim da se uvrsti u
3 spis. Ja neću tražiti da se uvrste u spis ona prva tri izvještaja, s obzirom
4 da su obuhvaćena ovim konačnim izvještajem, kao što je svjedok objasnio.

5 SUDIJA PARKER: [simultani prevod] U redu. Izvještaj se usvaja u spis.

6 SEKRETAR: [simultani prevod] To će biti P00799, časni Sude.

7 GĐA KRAVETZ: [simultani prevod]

8 P: Jeste li Vi u junu 2006. odgovorili na neka pitanja koja Vam je
9 poslalo Tužilaštvo, a u vezi s izvještajima koje ste napisali, kao i u vezi
10 sa metodologijom kojom se Vaš institut koristio prilikom testiranja DNK?

11 O: Da.

12 P: U ovim odgovorima koje ste dali, jeste li Vi tamo također objasnili
13 i različite aspekte Vašeg izvještaja?

14 O: Da. Postoji niz aspekata koji se tiču zadataka i funkcija
15 instituta. Data su i objašnjenja u vezi sa profesionalnim kvalifikacijama
16 stručnjaka koji su potpisali izvještaj. Opisuju se i tehničke karakteristike
17 izvještaja; i u smislu osiguranja i mjera da se očuva kvaliteta, a opisuju se
18 i sistemi i standardizirane metode koje su korištene za konačnu statističku
19 ocjenu dobivenih rezultata. A i dali smo objašnjenja u vezi sa načinom na
20 koji su se čuvali uzorci skeletnih ostataka, kao i uzorci referentnih
21 srodnika. Svi su ti odgovori dati u tom pismu.

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 P: Molim da se i ovaj dokument uvrsti u spis. To je 02487 po pravilu
2 65ter.

3 SUDIJA PARKER: [simultani prevod] Usvaja se.

4 SEKRETAR: [simultani prevod] To će biti P00800.

5 GĐA KRAVETZ: [simultani prevod]

6 P: Jeste li Vi već svjedočili pred ovim Sudom u predmetu *Milutinović i*
7 *drugi*?

8 O: Da.

9 P: Jeste li imali nedavno priliku pregledati zapisnik iz tog predmeta,
10 zapisnik Vašeg svjedočenja?

11 O: Da.

12 P: S obzirom da ste pregledali Vaš iskaz, možete li nam reći da li
13 biste dali iste odgovore na ta pitanja da Vam se postave danas?

14 O: Da.

15 P: Hvala.

16 GĐA KRAVETZ: [simultani prevod] Časni Sude, ja molim da se zapisnik iz
17 predmeta *Milutinović* uvrsti u spis. To će biti dokument po pravilu 65ter
18 05259.

19 SUDIJA PARKER: [simultani prevod] Usvaja se.

20 SEKRETAR: [simultani prevod] To će biti dokazni predmet P00801.

21 GĐA KRAVETZ: [simultani prevod]

22 P: Sada bih željela da porazgovaramo o Vašem izvještaju; to je onaj
23 četvrti izvještaj iz 2004. Postavila bih Vam neka pitanja u vezi s time.
24 Možete li nam, prije svega, objasniti kako je došlo do toga da ste se
25 uključili u proces genetičke identifikacije ostataka ekshumiranih s lokacije
26 Batajnica?

27

28

29

30

1 O: Jose-Pablo Baraybar kontaktirao je naš Institut za toksikologiju i
2 pitao da li možemo pomoći sa genetičkom identifikacijom raznih ostataka,
3 uključujući i onih s Batajnice. Mislim da je to bio prvi kontakt koji smo
4 imali. Nakon toga smo primili uzorke s Batajnice, poslao nam ih je direktno
5 direktor instituta, sudsko-medicinskog instituta u Beogradu.

6 P: Da li se sjećate imena tog direktora Instituta za sudsku medicinu
7 iz Beograda koji Vam je poslao te uzorke?

8 O: Da, radilo se o doktoru Dušanu Dunjiću.

9 P: Rekli ste da ste primili 56 uzoraka iz beogradskog Instituta. Na
10 prvoj stranici izvještaja ste identificirali te uzorke određenim kodom i
11 brojem, BA kodom i brojem. Svaki od uzoraka ima određeni referentni kod, taj
12 broj. Da li je taj broj dodijelio Vaš institut ili su uzorci već došli
13 kodirani na taj način iz Beograda?

14 O: Uzorcima su već bili dodijeljeni brojevi u Beogradu. Vidjet ćete,
15 ustvari, da na ovoj fotografiji svake od tih kutijica u kojima su se nalazli
16 uzorci postoji već određeni broj.

17 P: A kako su Vam poslani ti uzorci? Da li Vam je profesor Dunjić
18 osobno donio te uzorke, da li je doputovao u Španjolsku ili vam ih je poslao?

19 O: Da. On je, zapravo, profesor Dušan Dunjić mi je osobno donio te
20 uzorke na Nacionalni institut za toksikologiju.

21
22
23
24
25
26
27
28
29
30

1 P: U svom izvještaju Vi također govorite o tome da ste primili 13
2 uzoraka krvi u svrhu... to su, dakle, referentni uzorci. Jedanaest su dobiveni od
3 Međunarodne komisije za nestale osobe, a 2 su dobiveni od ovog Suda. Na
4 osnovu tog materijala koje ste dobili od tih različitih institucija, koliko
5 ste ostataka mogli identificirati nakon što ste proveli svoje testove na
6 Institutu?

7 O: Dvadeset i jedan ostatak je identificiran, identifikacija je
8 provedena na osnovu tih markera, tri vrste markera DNK. To su, dakle, markeri
9 autosomalnog nasljeđa, dakle, 50% se nasljeđuje od roditelja - 50% od oca,
10 50% od majke - i također putem mitohondrijske DNK koja se nasljeđuje samo po
11 ženskoj liniji. I tu su također neki markeri u kromosomu C /u engleskom
12 transkriptu: Y/ koji se po očevoj liniji nasljeđuje, dakle, od oca na sina.

13 Dakle, mi smo analizirali različite rodbinske veze. Kao prvo, na
14 osnovu... što se tiče uzoraka ovih ostataka, povezali smo to sa referentnim
15 uzorcima. Neki od ostataka koji su identificirani su također bili u srodstvu
16 sa drugim ostacima. Dakle, radilo se o nekoj vrsti lančanih reakcija. Treba
17 imati na umu da među njima, da je tu bio velik broj srodnika; dakle, postoje
18 cijele grupe obitelji, i postoje dva slučaja kada je analiza učinjena
19 korištenjem mitohondrijske DNK i testiranjem kromosoma Y. I, u našim
20 prethodnim izvještajima mi smo već naveli da, budući da te vrste markera -
21 dakle mitohondrijska DNK i kromosom Y - da je to manje pouzdano, odnosno da
22 je manja mogućnost da se to točno utvrdi. Dakle, tu se radi o preliminarnoj
23 identifikaciji, a ne potvrđenoj identifikaciji, a to je sličaj sa ostalim
24 slučajevima gdje smo naveli da je došlo do identifikacije.

25
26
27
28
29
30

1 P: Vi ste rekli da ste identificirali 21 set ostataka na osnovu
2 markera DNK. Što je sa onih 56 uzoraka ostataka, zašto niste mogli tu
3 provesti identifikaciju?

4 O: U prvom redu, moramo reći da od 56 preostalih ostataka imali smo 46
5 /u engleskom transkriptu: 41/ zasebnih profila, što ukazuje da je među tim
6 ostacima bilo ostataka /?pojedinaca/ koji su se ponavljali. Dakle, tu je samo
7 41 pojedinac predstavljen, unutar tih 56 uzoraka. Dakle, imamo 10 pojedinaca
8 koji su predstavljeni sa dva seta uzoraka. Kod dva pojedinca imamo čak tri
9 seta. Dakle, imamo primjera gdje imamo tri ostatka od iste osobe i također
10 gdje imamo po dva seta tih uzoraka ostataka. Dakle, činjenica je da smo od 56
11 žrtava tako došli do 41 i to je navedeno u izvještaju.

12 Mi smo samo mogli uspoređivati to u referentnim uzorcima, kojih smo
13 imali 13. Dakle, može se naprosto raditi o tome da neki od pojedinaca koje
14 nismo mogli identificirati, da oni nisu identificirani zato što nismo imali
15 odgovarajuće referentne uzorke. Dakle, može biti i drugo neko objašnjenje,
16 na primjer da 56 žrtava koje je trebalo identificirati naprosto nisu bili
17 među tim ostacima. Dakle, mi ne znamo što je već urađeno bilo sa tim
18 uzorcima. Antropološka identifikacija koja omogućuje preliminarnu
19 identifikaciju tih uzoraka, tj. ostataka; dakle, mi ne znamo koji su razlozi
20 zašto nisu identificirani ti preostali ostaci.

21 P: U Vašem izvještaju, kad govorite o toj identifikaciji, Vi koristite
22 izraz: "Ne može se isključiti mogućnost."

23
24
25
26
27
28
29
30

1 Da li nam možete reći što to zapravo znači?

2 O: Ono što mi time želimo reći je da ne možemo isključiti mogućnost da
3 ta osoba je možda otac ili sin od te osobe čiji su ti ostaci /sic/. Dakle,
4 kad smo analizirali 15 različitih dijelova segmenata DNK, u svakom smo našli,
5 u svakom smo mogli identificirati kompatibilnost koja se može očekivati ako
6 se radi o ocu i sinu. Dakle, zato što svako dijete naslijedi po 50% gena od
7 oca i od majke, imamo jednu varijantu, jedan oblik gena koji primimo od oca,
8 a drugi od majke.

9 Dakle, ono što kažemo je da ne možemo isključiti tu mogućnost zato što
10 mi vidimo da postoji kompatibilnost u svakoj od tih regija, odnosno segmenata
11 koji smo analizirali. I jednom kada ta kompatibilnost postoji za svaki od tih
12 segmenata, onda mi zapravo radimo jednu statističku procjenu vjerojatnosti,
13 koji bi mogao biti stupanj vjerojatnosti na osnovu toga što... dakle, na
14 temelju čega onda zaključujemo da li su to zaista ostaci, ti ostaci, u
15 usporedbi sa drugima. Dakle, to je ono što mi nazivamo omjer vjerojatnosti.

16 P: Hvala. U svom izvještaju objašnjavate da, osim što ste primili te
17 ostatke i one referentne uzorke krvi, također kažete da ste dobili od
18 Međunarodnog suda u Hagu obiteljsko stablo gdje su navedeni rodbinski odnosi
19 između osoba koje su dale referentne uzorke i žrtava masakra u Suvoj Reci. I
20 također navodite da ste dobili, imate jednu tablicu od Međunarodne komisije
21 za nestale osobe, gdje su također navedeni rodbinski odnosi između tih
22 referentnih uzoraka i žrtava tog masakra.

23
24
25
26
27
28
29
30

1 Da li nam možete objasniti kako ste koristili ta dva dokumenta u
2 procesu genetske identifikacije tih ostataka?

3 O: Da. Ono što smo mi uradili kad smo napravili to uspoređivanje, kad
4 smo jednom dobili genetske profile referentnih uzoraka od koštanih ostataka,
5 dakle, mi smo uspoređivali jedan od njih. Dakle, svaki od njih smo
6 uspoređivali i koristili smo taj sistem gdje nismo znali o kome se radi, tako
7 da vidimo da li možemo dobiti tu genetsku kompatibilnost. Kada smo postigli
8 to, ako imamo referentni uzorak koji je dio te obiteljske grupe, onda smo
9 procjenjivali da li se taj odnos gdje imamo oca i dijete koji je
10 identificiran, da li to odgovara onim informacijama koje smo imali iz
11 obiteljskog stabla.

12 Dakle, pokušavali smo vidjeti da li informacije koje smo mi dobili
13 odgovaraju ili se poklapaju sa informacijama koje smo imali iz obiteljskog
14 stabla i informacijama tog tipa. Dakle, to je kao neka vrsta *puzzle-a*, imamo
15 različite oblike genetske kompatibilnosti, roditelj-dijete ili braća, na
16 primjer. I onda pokušavamo provjeriti to i vidjeti da li se to poklapa sa
17 informacijama u obiteljskom stablu. I zaista bilo je, u svim slučajevima smo
18 utvrdili da genetska kompatibilnost se poklapa sa rodbinskim odnosima.

19 P: Dakle, vi ste prvo ustanovili da li postoji genetska kompatibilnost
20 i utvrdili ste na osnovu toga rodbinske odnose, a onda ste se tek koristili
21 informacijama iz obiteljskog stabla i dokumenta koji ste dobili iz Komisije
22 za nestala lica. Da li je to tačno?

23 O: Da, zato što se to radi automatski. Dakle, baze podataka koje
24 koriste te kompjuterske programe koji onda provode te usporedbe, one nam kažu
25 da li između tih ostataka i referentnih uzoraka postoji kompatibilnost od
26 50%.

27
28
29
30

1 Dakle, to se vidi za svaki od tih segmenata DNK, i onda se tu može raditi o
2 odnosu, recimo, roditelja i djeteta i onda to provjerimo u onom geneološkom
3 stablu.

4 P: I što se tiče imena žrtava koje ste vi identificirali, njih ste
5 dobili zapravo iz tog geneološkog stabla, ako sam Vas točno razumjela?

6 O: Da. U većini slučajeva imena smo dobili iz onih grafičkih prikaza
7 geneoloških stabala sa imenima rodbine i također smo to uradili koristeći se
8 referentnim uzorcima koji su bili imenovani. Moramo imati na umu da nije
9 uvijek konstantna ta nomenklatura koja se koristi. Moram dati jedan mali
10 komentar vezano za ovo, to sam zapravo i napravio u jednom od izvještaja. U
11 većini slučajeva se koristi nomenklatura, dakle, prezime, ime oca i lično
12 ime, ali ne uvijek. To se nekad mijenja. Nekad se koristi samo prezime i ime.
13 Dakle, nomenklatura nije stalna konstanta. Upisali smo uglavnom informacije
14 koje smo imali iz geneoloških stabala, naprosto smo to prepisali. I također
15 iz informacija koje smo imali, koje su se odnosile na referentne uzorke, koje
16 su identificirane. Dakle, ta smo imena mi koristili kod identifikacije
17 uzoraka.

18 P: Hvala.

19 GĐA KRAVETZ: [simultani prevod] Časni Sude, ovo geneološko stablo i
20 dokument koji je sačinila Međunarodna komisija za nestala lica je broj 02500
21 na listi 65ter. Neću to sada pokazivati svjedoku, on je to već objasnio, ali
22 ja bih htjela da se to uvrsti u spis.

23
24
25
26
27
28
29
30

1 SUDIJA PARKER: [simultani prevod] To će se prihvatiti.
2 SEKRETAR: [simultani prevod] Časni Sude, to je dokument P00802.
3 GĐA KRAVETZ: [simultani prevod]
4 P: Doktore Alonso, sada bih htjela da pređemo na odgovore koje ste Vi
5 dali Uredu tužiteljstva.
6 GĐA KRAVETZ: [simultani prevod] Sada bih molila da se pokaže stranica
7 8 dokumenta 02487 po listi 65ter.
8 P: Ovo je tablica koja je priložena ovim odgovorima koje ste Vi dali,
9 vezano za pitanja o genetskim profilima populacije koje ste koristili. Vi ste
10 rekli da ste koristili genetske profile za španjolsku populaciju, a da ste
11 onda izvršili jednu rekalkulaciju kako biste koristili one dokumente za
12 populaciju Albanaca sa Kosova koja je nedavno bila objavljena. Da li imate
13 ovaj dokument pred sobom na ekranu?
14 O: Da, da, imam ovaj dokument pred sobom.
15 P: Sada bih Vas zamolila da objasnite ove zadnje stupce, LR1 i LR2,
16 ako nam možete objasniti vrijednosti koje su navedene u tim stupcima.
17 O: Da. Kada smo utvrdili genetsku kompatibilnost između dva uzorka,
18 ono što trebamo uraditi, trebamo procijeniti koliko je veća vjerojatnost
19 vezano za hipotezu da se radi o odnosu majka-kći, sin-otac, itd. Dakle,
20 kolika je vjerojatnost da ne postoji taj odnos, odnosno da ti ljudi nisu
21 genetski povezani.
22
23
24
25
26
27
28
29
30

1 U većini slučajeva vidimo ta vrijednost... i, kažemo, u većini slučajeva vidimo
2 da to ide iznad 10.000. Što to znači? To znači da je 10.000 veća vjerojatnost
3 da ta kompatibilnost postoji - i, dakle, ta hipoteza da su te osobe u
4 srodstvu - veća vjerojatnost nego da nisu.

5 Kada kažemo da su u srodstvu, što mi radimo? Dakle, mi procjenjujemo
6 stanovništvo, općenito, i vidimo koja je vjerojatnost tamo /sic/. I onda
7 gledamo koja je vjerojatnost da bi postojala ta kompatibilnost čak i kada ne
8 postoji među njima srodstvo. Dakle, mi smo tu analizirali različite
9 populacije bijelaca, na našem institutu, i mi smo zapravo objavili jednu bazu
10 podataka i gledali smo isto to za kosovske Albance.

11 To smo rekalkulirali i postoje varijacije, ali sa stanovišta važnost
12 značaja /sic/... sa statističkog značaja, to zaista nema nekog utjecaja. Dakle,
13 mi smo na ili iznad LR 10.000. Kada se ti podaci transformiraju da se
14 ustanovi koja je vjerojatnost paterniteta ili materniteta, onda vidimo da je
15 to 99,99%. Dakle, to je ta mogućnost, a 100.000 je 99,999%, itd.

16 P: Da li ima ikakvih promjena kod identifikacije, dakle, ta nova baza
17 podataka za kosovske Albance, da li je to na neki način utjecalo na vaše
18 nalaze vezano za identifikaciju? Samo trenutak.

19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30

1 GĐA KRAVETZ: [simultani prijevod]Primjetila sam da više nemamo
2 transkript uživo, ali nisam znala da li trebamo prekinuti.

3 P: Zamoliću Vas samo da pričekate.

4 O: Da.

5 P: Ne radi još uvijek transkript. Da li radi? U redu, radi.

6 Doktore Alonso, ja sam Vas pitala da li, kada ste rekalkulirali svoje
7 rezultate na osnovu ovih podataka u bazi podataka za kosovske Albance, da li
8 je to utjecalo na genetsku identifikaciju koju ste prije izvršili, nakon
9 pregleda tih ostataka?

10 O: Ne, apsolutno ne. Drugim riječima, vrijednosti su više-manje iste
11 što se tiče LR. To je to, ta rekalkulacija nema nikakvog značaja. Ovdje mi,
12 dakle, samo procjenjujemo taj značaj, važnost te kompatibilnosti i u svim
13 ovim primjerima imamo vrijednosti koje su očekivane. I ako uzmemo u obzir te
14 odnose koji su identificirani kao pouzdani. Dakle, odgovor je ne. Nema, nije
15 došlo do nikakvih značajnih varijacija.

16 P: U redu. I, u svjetlu Vašeg iskustva i stručnosti na planu
17 testiranja DNK, da li nam možete reći da li je po Vašem mišljenju
18 identifikacija putem DNK koju vrši Vaš institut, dakle Španjolski forenzički
19 institut, pouzdana u znatnom stupnju znanstvene pouzdanosti? Dakle, govorim o
20 testiranju DNK vezano za ove ostatke koje ste dobili iz Beograda.

21 O: Pa, radi se o stupnju pouzdanosti koju nam omogućuje genetska
22 tehnologija koju primjenjujemo na polju genetike.

23

24

25

26

27

28

29

30

1 Dakle, ako pogledate neke brojke, tu ima milijune, bilijune tih koeficijenata
2 i omjera, a to je zato što imamo referentne uzorke. Imamo dva pojedinca,
3 dakle majku i oca... drugim riječima, imamo dva roditelja i dijete, i
4 vrijednost tih koeficijenata je puno viša i puno pouzdanija nego kad imamo
5 samo oca ili majku. Dakle, ponavljam, da bismo mi očekivali tu odnos,
6 srodnički odnos. Mi shvaćamo, dakle, ako imamo taj LR koeficijent koji ide
7 iznad 10.000, mi imamo vrlo visoku mogućnost da se radi o roditelju, odnosno
8 ocu u ovom slučaju. Dakle, u tom slučaju je praktično dokazana ta
9 identifikacija.

10 P: Hvala, doktore Alonso.

11 GĐA KRAVETZ: [simultani prevod] Časni Sude, više nemam pitanja za
12 svjedoka.

13 SUDIJA PARKER: [simultani prevod] Hvala Vam.

14 Izvolite, gospodine Đorđeviću.

15 G. ĐORĐEVIĆ: [simultani prevod] Da, časni Sude, imam određenih pitanja
16 za svjedoka. Samo trenutak da se pripremim.

17 Unakrsno ispituje g. Đorđević:

18 [Svedok odgovara putem prevodioca]

19 P: Dobar dan, gospodine Alonso. Ja sam Dragoljub Đorđević, branilac
20 ovde optuženog Vlastimira Đorđevića. Imam neka pitanja, neće ih biti puno, sa
21 kojima bih želeo da se jednostavno samo do kraja pojasne neke stvari u Vašem,
22 inače veoma stručnom, datom mišljenju i nalazu.

23 Vi ste danas odgovorili mojoj kolegini na pitanje vezano za onih 56
24 tela koja Vam je dostavio doktor Dunjić iz Beograda. Mi ne znamo zašto nisu
25 identifikovani preostali posmrtni ostaci.

26

27

28

29

30

1 To bi moglo da se tumači na razne načine, zato jer tu nije do kraja rečeno da
2 li se radi o nekakvim ostacima koji su uvezeni u okviru tih 56 tela, ili ste
3 mislili možda na neki veći broj tela koja su kasnije stigla iz Batajnice? I
4 da li ste radili, koliko ste ukupno obradili tela vezano za tu lokaciju
5 Batajnice? Posle tih 56 tela da li je bilo još uzoraka?

6 O: Ne, mi pominjemo 56 komada ili dijelova, pojedinačnih dijelova
7 skeletnih ostataka. Svaki je bio u hermetički zapečaćenom kontejneru koji smo
8 dobili i ništa više o tome nismo znali. Nismo znali na koliki se to broj
9 ljudi odnosi od tih 56 ostataka, odnosno uzoraka. Nakon inicijalne analize
10 utrdili smo da postoji 41 genetski profil. Između 56 ostataka imamo 41 osobu
11 predstavljenu u njima. To je informacija koju Vam ja mogu dati što se tiče
12 rezultata našeg genetskog testiranja.

13 Mi ne znamo koliko se žrtava traži. Isto tako, ne znamo kakvi se
14 rezultati izvode nakon preliminarnih testiranja antropoloških oznaka, odnosno
15 karakteristika nakon ekshumacije, niti znamo koji je bio ukupan broj žrtava.

16 Morate upamtiti da smo mi dobili dijelove dugih kostiju, odnosno da se
17 u većini slučajeva tražila identifikacija na temelju antropološke analize,
18 što može ukazati da se tražilo potvrđivanje, ali isto tako to ne znači da smo
19 mi morali utvrditi ukupan broj žrtava koji se mogao očekivati na osnovu toga.
20 Nakon što smo proveli genetsko testiranje 56 ostataka, mi znamo da u njima
21 postoji 41 osoba. Ne znam da li to odgovara na vaše pitanje.

22 P: Kako da ne. Moje sledeće pitanje: Da li to znači da tih 56 ostataka
23 koje ste dobili, svaki od tih ostataka je nosio svoj registarski broj pre
24 nego što ste ga dobili? Pretpostavljam.

25

26

27

28

29

30

31 O: Da, upravo tako.

utorak, 19.05.2009.

Predmet br.: IT-05-87/1-T

1 P: Iz ovog pitanja sledi pitanje da li - mislim da je tom prilikom
2 kada su doneti ti ostaci bio i doktor Dunjić, direktor Instituta za forenziku
3 iz Beograda i gospodin Fulton iz Međunarodnog krivičnog tribunala za bivšu
4 Jugoslaviju - njih dvojica su doneli to, je l' tako?

5 O: Da.

6 P: Da li su oni, odnosno doktor Dunjić, da li Vam je kolega Dunjić
7 saopštio i da li se pretpostavljalo da svaki od tih ostataka pripada
8 različitoj osobi?

9 O: Ne mogu se tačno sjetiti što je doktor Dunjić rekao tada. Jedino
10 što su od nas zatražili je da analiziramo ostatke. Ne znam da li je postojala
11 takva pretpostavka da se radilo o različitim osobama, ustvari, ne mogu
12 precizno odgovoriti.

13 P: Da li to znači da između tih 56 ostataka među određenim ostacima su
14 se pojavila ili pojavljivali istovetni DNK za određenu osobu? Više puta.

15 O: Da. Ustvari, postojalo je 10 osoba za koje smo imali po dva uzorka,
16 dva ostatka, i sjećam se da smo imali isto tako dvije osobe čiji su se uzorci
17 pojavljivali tri puta. Od preostalih uzoraka, svi su oni odgovarali samo
18 jednoj osobi.

19 P: Obzirom da je doneto 56 registrovanih ostataka - Vi ste rekli
20 uglavnom sa dugih kostiju, je l' tako - za pretpostaviti je, da li ćete se
21 složiti sa mnom, da je doktor Dunjić, donoseći ovih 56 različitih ostataka pod
22 različitim registarskim brojem, pretpostavio da pripadaju različitim osobama?

23
24
25
26
27
28
29

1 Da li se možete sa mnom složiti u ovome?

2 O: To bi moglo biti tako. No, isto tako, ovisno o okolnostima, može
3 biti i nešto drukčije, to ovisi o tome u kakvoj su situaciji pronađeni ti
4 ostaci, to ovisi o tome da li se radilo o kompletnim skeletima ili ne. Uvijek
5 postoje neke sumnje što se tiče uzoraka koji se uzimaju, različitih dijelova
6 tijela, no upravo zato se koristimo tehnološkim znanjem kako bismo mogli
7 utvrditi razliku.

8 Često dobivamo uzorke bez da zasigurno znamo da li oni dolaze od
9 različitih osoba ili ne. Dakle, postoje sumnje, to sve ovisi o okolnostima -
10 da li su se tijela nalazila u zajedničkoj grobnici, zatim o vrsti ostataka,
11 da li su oni djelomični ili je to cijeli skelet.

12 Sve to predstavlja određene poteškoće na području analize, ali postoje
13 razlozi zbog kojih se može pretpostaviti da je to 56 različitih osoba ili ne,
14 ali te sumnje onda kasnije treba potvrditi. Kao što sam rekao, sve to ovisi o
15 samim ostacima, odnosno situaciji u kojoj su pronađeni.

16 P: Moje sledeće pitanje za Vas je: Dobijajući te dokaze, da li ste uz
17 njih dobili i zapisnike iz kojih ste mogli da utvrdite sa kog mesta, na koji
18 način i kako su ekshumirani posmrtni ostaci osoba kojima pripadaju ti
19 referentni uzorci za dokazivanje? Da li ste imali saznanja o tome radeći vaše
20 analize?

21 O: Nismo imali podatke o detaljima. Znali smo o kojem se mjestu radi,
22 dakle, da su ostaci iz Batajnice, i postojala je jedna analiza, odnosno
23 tablica s mogućim antropološkim rezultatima, vrlo opće prirode.

24

25

26

27

28

29

30

1 Dakle, bilo je samo utvrđeno tko bi mogao biti muškarac, a tko žena. A u
2 nekim slučajevima, zato što je među žrtvama bilo i djece, pominjala se i
3 moguća starost.

4 Morate upamtiti da su takve vrste antropoloških analiza
5 aproksimativne, one nisu pouzdane poput onih o kojima govorimo danas ovdje,
6 dakle genetskim analizama. Radi se o općim analizama koje daju aproksimativnu
7 dob, spol. Naravno, sve to ovisi o broju ostataka.

8 To su informacije koje smo imali tada, dakle, znali smo da dolaze iz
9 Batajnice, i imali smo jednu malu tablicu koja je ukazivala na mogućnost da
10 je netko muškarac ili žena i aproksimativnu starost.

11 SUDIJA PARKER: [simultani prevod] Gospodine Đorđeviću, ispričavam se.
12 No, kao što sam i rekao jučer, moramo prekinuti sa radom sada.

13 Doktore Alonso, bojim se da moramo prestati sa radom na određeno
14 vrijeme zato što suci moraju poći na jednu posebnu ceremoniju.

15 Nastavićemo sa radom u 10.30h, no to će isto tako ovisiti i o tome
16 koliko će ta ceremonija trajati. Ispričavamo se zbog prekida, no prestajemo
17 sa radom i nastavljamo u 10.30h ili odmah nakon toga.

18 SUDSKI SLUŽBENIK: [simultani prevod] Ustanite, molim.

19 ... Početak pauze u 9.53h

20 ... Sednica nastavljena u 10.32h

21 SUDIJA PARKER: [simultani prevod] Izvolite, gospodine Đorđeviću.

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 G. ĐORĐEVIĆ: Hvala, Vaša Visosti.

2 P: Gospodine Alonso, vezano za ono o čemu smo do sada imali pitanja,
3 ja ću nastaviti u istom pravcu. Zanima me, da li bi Vam pomoglo da ste imali
4 kompletne izvještaje forenzičkih antropologa i specijalista forenzičke
5 medicine, vezano za ostatke koje ste dobili? Mislim na ostatke posmrtnih
6 osoba za koje se tražila identifikacija.

7 O: Radili smo sa takozvanim 'slijepim uzorcima', dakle, nismo znali
8 kojoj osobi koji ostatak pripada. I zbog toga nismo morali imati prethodne
9 informacije. Dobili smo genetske profile i usporedili ih. Ono što je moglo
10 biti zanimljivo, kako bi se mogao povećati postotak razlučivanja, je da smo
11 imali više referentnih uzoraka članova obitelji. To bi bilo od pomoći. No, u
12 ovakvim vrstama slučajeva, kada radimo na takav način, procjenjujemo
13 kompatibilnost, izrađujemo profile i upoređujemo to sa referencama, dakle sa
14 obiteljskim stablima. I onda možemo naći srodstvo između ostataka i osoba
15 koje se nalaze unutar tog geneološkog stabla.

16 Ono što obično činimo u genetskoj analizi jest komparacija takozvanim
17 'slijepim postupkom', odnosno, da ne znamo kojoj osobi pripada koji ostatak.
18 Što se tiče složenih procjena - i to ne važi samo u ovom području, već
19 općenito kod identifikacije nestalih osoba kod velikih prirodnih nepogoda -
20 je da pokušamo integrirati sve podatke do kojih možemo doći, geneološke,
21 genetske, zatim uzorke zuba, otisaka, itd. No, ovdje smo imali samo ostatke
22 kostiju, a da smo imali nešto više od toga, to bi moglo biti od pomoći.

23 P: Kažite mi, prvi kontakt sa Vama uopšte povodom posla koga ste
24 kasnije uradili za Tužilaštvo ovoga Tribunala je ostvario forenzički
25 antropolog Jose-Pablo Baraybar, da li sam u pravu?

26

27

28

29

30

1 O: Da, on je stupio u kontakt sa Državnim institutom za toksikologiju
2 i zatražio da se obavi ta analiza.

3 P: Recite mi, ko je kasnije sa Vama dogovorio da prvi ti uzorci budu
4 doneti u Madrid? Rekli ste da je došao gospodin Dušan Dunjić, direktor
5 Instituta za forenzičku medicinu iz Beograda i gospodin Fulton, predsednik
6 Tužilaštva u to vreme, al' ko je dogovorio taj dolazak sa Vama, odnosno sa
7 Vašim Institutom?

8 O: Ne znam te informacije, i profesor Dunjić i gospodin William Fulton
9 su došli na Institut sa uzorcima. Ono što su nam rekli nakon obavljene
10 antropološke analize je da su tražili neki laboratorij koji ima dobru
11 reputaciju kako bi obavio identifikacije, i da im je bila potrebna naša
12 specijalizacija. To se dogodilo 2002. i tada nije bilo puno takvih
13 laboratorija sa adekvatnim iskustvom analiziranja ostataka kostiju.

14 Dakle, ustvari njih obojica su kontaktirali gospodina Baraybara i
15 došli su na Institut. Dovorili smo se kojeg će oni dana doći i pojavili su se
16 sa uzorcima.

17 P: Obzirom da u to vreme nije postojala laboratorija u Srbiji za takve
18 analize kojima ste se Vi već u to vreme uveliko bavili, da li ste imali
19 preliminarne dogovore sa konkretno doktorom Dušanom Dunjićem o tome kakve
20 uzorke treba doneti i na koji način ih treba transportovati i kako ih treba
21 obeležiti, ili se sve desilo *ad hoc*?

22
23
24
25
26
27
28
29
30

1 O: Ne sjećam se da li smo imali neki kontakt sa doktorom Dunjićem
2 prije nego što smo dobili uzorke. No, uzorci koje smo dobili, ti uzorci, na
3 način na koji su bili uskladišteni i nama dostavljeni, sve je to bilo
4 obavljeno na ispravan način kako treba postupati sa eventualnim dokazima.
5 Ništa u cijelom tom postupku nije ukazivalo da se radi o nekakvom *ad hoc*
6 aranžmanu.

7 P: Više puta u Vašim izveštajima, nalazima, na različitim mestima ste
8 pominjali reč "kontaminacija", kad smo već kod toga. Šta to znači? Uzorak,
9 kontaminacija uzoraka.

10 O: Kod većine uzoraka skeletnih ostataka koje smo radili radilo se o
11 veoma malim količinama DNK, toliko malim količinama da ih je moglo biti i
12 manje od količine koju možete... manje, recimo, od kapljice sline koja nam
13 izađe iz usta kod govorimo. I zato smo morali razviti posebne mjere kako
14 bismo izbjegli tu kontaminaciju i kako bismo pazili da ne dođe do te
15 kontaminacije, odnosno, da utvrdimo da li je do toga došlo. Zato smo prije
16 izolacije DNK čistili te ostatke, vanjska površina ostataka i također koštana
17 srž, dakle, to smo tretirali ultraljubičastim svjetlom kako bismo uništili
18 svu moguću kontaminaciju na površini.

19 I također smo radili pod posebnim staklenim zvonima kako bismo
20 izbjegli kontaminaciju od osobe koja je radila sa tim uzorcima. Također smo
21 koristili posebnu odjeću i radili smo našu analizu na jednom posebnom dijelu
22 laboratorija, dakle, koji nije na mjestu gdje se izolira DNK. Mi zapravo
23 radimo i te negativne provjere, kada dođe do uništenja DNK.

24
25
26
27
28
29
30

1 Mi to sve radimo zato što radimo sa malim količinama DNK. Imamo
2 tehniku koju koristimo kako bismo došli do tog profila, dakle, tu polimeraznu
3 lančanu reakciju. To je tehnika koju koristimo, koja nam omogućava da, kada
4 imamo malu količinu DNK iz uzorka, mi možemo povećati mogućnost analize i ako
5 imamo bilo kakvu kontaminaciju, ta će se kontaminacija također povećati. Zato
6 kada to radimo, radimo sve kako bismo umanjili mogućnost kontaminacije i da
7 utvrdimo da li je do te kontaminacije došlo.

8 Dakle, DNK je kvantificirana, sve negativne provjere su dale negativne
9 rezultate. Svi uzorci su nam dali onu količinu DNK koja je bila čak i veća od
10 onoga što je potrebno za identifikaciju koristeći tehnike moderne,
11 najmodernije tehnike.

12 P: Recite mi, da li ste DNK ekstrahovali iz kompaktnog tkiva kostiju
13 ili, pak, recimo iz zubnog materijala u tim ostacima koji su Vam bili doneti?

14 I, da li je na tim, na tom materijalu koji je bio dostavljen, bilo
15 znakova kontaminacije, recimo, pre nego što je došlo kod Vas ili recimo
16 određene destrukcije ili oštećenja, ali u smislu... kad kažem destrukcije,
17 oštećenja, tu mislim na podobnost za analizu i način analize kojim ste se Vi
18 naučno bavili u Vašem Institutu prilikom utvrđivanja identiteta osobe čiji su
19 ostaci dostavljeni?

20 O: Što se tiče ovog Vašeg prvog pitanja, mi smo ekstrahirali DNK iz
21 čvrstog tkiva. Nismo imali nikakvo zubno tkivo i radi se o najboljem obliku
22 materijala za dobivanje uzoraka DNK, ali također... dakle, radi se o čvrstom
23 tkivu i kada govorimo o zubnom tkivu. Dakle, ovi uzorci koje smo dobili
24 pokazuju znakove normalne, uobičajene kontaminacije kod takvog oblika
25 uzoraka. Dakle, radi se o ostacima kostiju koje su već prošle kroz proces
26 truljenja kod kojeg je došlo do uništenja mekog tkiva.

27

28

29

30

1 Dakle, postoji kontaminacija bakterijama, ali to ne utječe na našu analizu
2 zato što mi analiziramo samo ljudsku DNK.

3 I nismo vidjeli nikakve vanjske znakove da je neko bilo šta radio sa
4 tim uzorcima ili da je došlo do bilo kakvog uništenja kod rukovanja tim
5 uzorcima.

6 P: Hvala. U obdukcionim nalazima - kojima smo do sada mi, radeći na
7 ovom predmetu, imali pristup; ja ne znam šta je od toga došlo do Vas, uprkos
8 tome što sam pročitao pažljivo sve izveštaje koje ste napisali - ali, recimo,
9 u izveštaju Sterenberg Jona, govori se o dejstvu vatre na leševima
10 ekshumiranim iz grobnice u Batajnici. Obzirom da sam konsultujući kolege Vaše
11 koje se bave sličnim poslom saznao da se na taj način može uništiti svaki
12 trag DNK u požarima, vatri itd., mene interesuje da li među ostacima koji su
13 Vam dostavljeni bilo i takvih uzoraka?

14 O: Ne, ni u jednom slučaju. Barem u onim uzorcima koje smo mi dobili,
15 dakle tih koštanih ostataka, nije bilo nikakvih naznaka da su oni bili
16 spaljeni. Ne znam ništa o rezultatima autopsijskih izvještaja i čak i kada je
17 tijelo spaljeno, ovisi o stupnju spaljenosti. Dakle, kada se radi o kostima,
18 ponekad može biti nemoguće da se dobije uzorak DNK. Ali, u ovom slučaju
19 radilo se o čvrstom tkivu, karakteristične boje kostiju, i nije bilo nikakvih
20 naznaka da su ta tijela, odnosno ti uzorci bili spaljeni.

21 G. ĐORĐEVIĆ: Ja bih sada molio da se na monitore stavi dokazni predlog
22 D003-0379.

23 P: Ovo je izjava koju ste dali 15.11.2006. godine. Recite mi, da li je
24 to izjava koju ste Vi dali i potpisali, da li se sećate kada ste davali ovu
25 izjavu iste?

26

27

28

29

30

1 G. ĐORĐEVIĆ: Ako može sada da se pokaže i prva strana svedoku. Ovo je
2 na engleskom jeziku sve.

3 P: Da Vam pomognem, doktore, radi se o Vašoj izjavi gde ste govorili o
4 Batajnicima, ali ste govorili i o lokaciji Glođane, da li se sećate toga?

5 O: Da. Da, sjećam se, to je moj potpis. Mislim da se sjećam da su se
6 pitanja u ovom razgovoru odnosila na jedan drugi set tih uzoraka iz Batajnice
7 koje nam je također donio profesor Dunjić, koji nisu imali iste
8 karakteristike. Dakle, nije se mogla provesti identifikacija, odnosno, vezano
9 za identifikaciju i vezano za stanje u kojima su bili ti ostaci. Dakle, nismo
10 mogli provesti ovaj test DNK i oni su ostali i dalje se čuvaju, mislim da je
11 to povezano sa ovim predmetom.

12 P: Povezano je sa ovim predmetom vezano za način kako je uopšte vođena
13 istraga oko kosovskih zločina. Mene samo interesuje, da li je tom prilikom
14 kada je doktor Dunjić doneo i ostatke posmrtnih sa leševa koji su nađeni na
15 lokaciji u Glođanima na Kosovu bio sa njim i gospodin William Fulton?

16 O: Da.

17 P: Kažite mi, nakon kog vremena ste Vi lično konstatovali da su ostaci
18 iz Glođana u toj meri kontaminirani da će biti teško izvršiti bilo kakvu
19 analizu DNK na njima, posmrtnih ostataka?

20 O: Ne, ni u jednom momentu nismo rekli da su oni u toj mjeri
21 kontaminirani da ne mogu omogućiti, da se ne može provesti ta analiza DNK. Mi
22 smo rekli da kod tih uzoraka, dakle, /nerazgovetno/ da oni nisu bili
23 najprikladniji zato što se nije radilo o čvrstom tkivu, nije se radilo o
24 kostima nego o mekom tkivu.

25

26

27

28

29

30

1 U nekim slučajevima je došlo do potpunog truljenja i isto neke od tih posuda
2 nisu baš bile identificirane, označene na posve pouzdan način. Dakle, bili
3 su... neki od kodova su se preklapali. Postojao bi neki kod koji se nije
4 poklapao sa onim prvim. Dakle, što smo mi uradili, mi smo naprosto i dalje
5 držali te uzorke.

6 I mi smo ih stavili na raspolaganje Međunarodnom sudu, ali to ne znači
7 da mi ne možemo dobiti rezultate od tih uzoraka. Ono što ja kažem je da je
8 kod tih uzoraka, kod DNK, došlo do... da je ona u lošem stanju i da bi naprosto
9 bilo teško da se ti testovi provedu. U nekim slučajevima, također - dakle,
10 kad se radi samo o mekom tkivu - zbog visokog stupnja raspadanja možda se ne
11 mogu dobiti sve te informacije, odnosno, ne može se dobiti informacija iz
12 njih.

13 P: Hvala Vam doktore, ja sam ovo bio pogrešno razumeo, ali nije mi
14 zameriti jer sam laik, nisam dovoljno stručan, zato ste Vi ovde i hvala Vam
15 na ovom objašnjenju. U tački 6 ove Vaše izjave govorite, u stavu 2., o tome
16 da ste primili ove ostatke iz Batajnice radi utvrđivanja identiteta i stepena
17 srodstva i vršenja analiza vezanih za žrtve koje su, odnosno, ostatke
18 posmrtno osoba koje su Vam doneli i kažete: "Mi nismo dobili nikakve
19 detalje." Kada ste to rekli, na šta ste mislili, na kakve detalje ste
20 mislili? Da li detalje o identitetu mogućem, da li o identitetu najbližih
21 rođaka ili...ili...ili nešto treće? Ako možete i to da pojasnite.

22 O: U trenutku kad smo dobili te skeletne ostatke, mi smo samo znali da
23 se radi o skeletnim ostacima koji potječu iz jedne masovne grobnice i da se
24 treba provesti genetska analiza i da postoji sumnja da se možda radi o
25 žrtvama. I mi smo također dobili referentne uzorke kako bismo utvrdili
26 identitet.

27
28
29
30

1 Dakle, to su sve informacije koje smo mi dobili u tom momentu. Dakle, broj
2 uzoraka koje smo mi zabilježili, evidentirali u našem centru i potreba da se
3 provede ta genetska analiza, kako bi se izvršila ta usporedba sa referentnim
4 uzorcima koje smo trebali dobiti kasnije. Dakle, to su informacije koje smo
5 mi imali.

6 P: Sada je i ovo jasnije. Vi - evo, tačka 10 ove Vaše izjave, to je
7 već na strani, ja mislim, 3 - govorite o tome da ste ranije rekli da ste
8 očekivali samo uzorke iz Batajnice. Međutim, bili ste iznenađeni, dobili ste
9 i uzorke iz Glođana. Recite mi, na koji način ste bili iznenađeni i zašto
10 samo uzorke iz Batajnice, a ne iz Glođana? Kakav je... ustvari, kako se uopšte
11 desilo da dođu onda ti uzorci iz Glođana? Da li imate bilo kakvo objašnjenje
12 za to? To bi nas interesovalo.

13 O: Bili smo iznenađeni zato što smo očekivali da ćemo dobiti neke
14 konkretne uzorke iz Batajnice, a onda smo dobili još jedan set uzoraka. To...
15 kao što sam rekao, dakle, Institut je slikao i njih i mi smo ih također
16 čuvali na prikladan način. Dakle, ovaj Međunarodni sud može provesti... kako bi
17 se mogla provesti analiza od strane Međunarodnog suda.

18 Kao što sam rekao u ovom izvještaju, da smo zapravo i o tome
19 obavijestili Sud. Dakle, naš centar je očekivao da dobije neke uzorke, a onda
20 smo dobili još neke dodatne uzorke.

21 O: Upravo to sam hteo da razjasnim.

22
23
24
25
26
27
28
29
30

1 Kada je dogovaran posao sa Vama, pretpostavljam da ste nalog ili uopšte
2 razgovor koji je vođen između Vašeg Instituta i Tužilaštva Međunarodnog suda
3 za bivšu Jugoslaviju bio da će Vam se dostaviti određeni uzorci. Ako možete
4 da se setite da mi, da nam objasnite, da li, da li znate uopšte kako su
5 vođeni ti razgovori ili se ne sećate toga? Zato jer mi nije jasno zašto su
6 doneti uzorci iz Glođana, i to u prisustvo gospodina Williama Fultona koji je
7 takođe legitimni predstavnik Tužilaštva ovoga Suda u tom trenutku.

8 O: Ne sjećam se točno kakvi su bili razgovori u tom momentu. Ono što
9 smo mi razjasnili, i gospodin Dunjić i gospodin Fulton, je to da smo mi
10 trebali dobiti te uzorke iz Batajnice. Dakle, mi smo očekivali da ćemo njih
11 dobiti i što se tiče ovih drugih uzoraka za koje nismo niti znali da bismo ih
12 trebali dobiti prije nego što smo ih zapravo dobili, dakle, da ih trebamo
13 čuvati. Ali ja sam rekao da je tu došlo do dosta visokog stupnja truljenja i
14 raspadanja. Dakle, da mi možemo njih godinama čuvati u smrznutom stanju, i za
15 potrebe Suda, ako oni budu ikada nas tražili poslije te uzorke. Dakle, mi smo
16 dali sva odgovarajuća objašnjenja i mislim da je zapravo Međunarodna komisija
17 za nestala lica poslije analizirala te uzorke.

18 P: Ono što me dalje interesuje, vezano za materijal koji ste dobili:
19 Da li ste Vi za ove, za vršenje analiza, dobili nekakav nalog od Suda da to
20 uradite kada je u pitanju, kada su u pitanju posmrtni ostaci, odnosno ovi
21 referentni uzorci sa Batajnice, ili ne? Da li postojao konkretan zahtev Suda
22 i nalog da se izvrši takva analiza, za te ostatke?

23 SVEDOK: Ispričavam se, nisam dobio prijevod na španjolskom.

24 SUDIJA PARKER: [simultani prevod] Da li ste dobili prijevod pitanja na
25 španjolskom?

26

27

28

29

30

1 SVEDOK: [simultani prevod] Ne, nisam dobio. Zadnje pitanje nije bilo
2 prevedeno na španjolski.

3 G. ĐORĐEVIĆ: Molim prevodiocice da mi kažu da li je potrebno da ponovim
4 pitanje.

5 SUDIJA PARKER: [simultani prevod] Da, molim, gospodine Đorđeviću.

6 G. ĐORĐEVIĆ: Hvala.

7 P: Interesuje me, da li ste za referentne uzorke kostiju sa Batajnice,
8 sa lokacije Batajnica, dobili nalog da izvršite analize u skladu sa najboljim
9 stručnim znanjem i naučnim saznanjima kojima raspolažete u Vašem Institutu?

10 O: Ne znam da li je bio neki nalog, ali svakako je Sud izrazio
11 interes. To je izraženo u prepisci da se analiziraju ti ostaci. Dakle, vezano
12 za ove uzorke koje nam je poslao sam Sud i također su nam poslali referentne
13 uzorke i također ona geneološka stabla. To smo također dobili od strane Suda.
14 Dakle, postojao je taj interes od strane Suda da se provede to testiranje, i
15 također taj interes je imao profesor Dunjić, zato što nam je... dakle, postojao
16 je sa jedne strane interes, odnosno pitanje od strane Instituta u Beogradu,
17 ali također jasan interes od strane Suda.

18 Postojao je zahtjev i činjenica da nam je Sud poslao referentne uzorke
19 i sve ove dodatne informacije, geneološka stabla, kako bismo mogli provesti
20 naše istraživanje. Dakle, to pokazuje jasno da je postojao taj interes.

21 P: Da li Vam je ikada doktor Dunjić poslao referentne uzorke za
22 ostatke iz Glođana, geneološka stabla i uzorke za DNK analizu
23 pretpostavljenih najbližih srodnika osoba čiji su posmrtni ostaci pronađeni u
24 Glođanima, a koji su se nalazili kod Vas na Institutu?

25
26
27
28
29
30

1 O: Ne, ni u jednom momentu nikakve informacije za geneološka stabla,
2 niti referentne uzorke potencijalnih srodnika žrtava.

3 P: Da li je ikada ovaj Sud pokazao bilo kakvo interesovanje za ove
4 posmrtno ostatke iz Glođana koji su Vama dostavljeni također ili, je l', od
5 strane doktora Dunjića i gospodina Fultona?

6 O: Da, jedan službenik Tužiteljstva nas je u jednom momentu pitao šta
7 se događa sa tim uzorcima i mi smo dali informacije nakon što nas je on
8 također pitao da li bi se mogla provesti ta analiza. Mi smo dali sve
9 informacije, uključujući i dokumentaciju vezanu za te uzorke i stanje u kojem
10 su se nalazili. I mi smo predložili, odnosno preporučili, da bi se trebala
11 provesti analiza od strane jednog laboratorija koji ima veliko iskustvo u
12 provođenju analiza na takvom obliku uzoraka, zato što su oni veoma teški za
13 analizu i također smo rekli da bi trebala Međunarodna komisija to uraditi,
14 zbog toga što je to skopčano bilo sa velikim poteškoćama, veoma je teško bilo
15 za analizirati.

16 P: Da li je ime tog službenika Suda gospodin Fernando Triana?

17 O: Mislim da se radilo o jednom španjolskom tužitelju koji nam je
18 telefonirao i rekao da bi možda postojao neki interes za te uzorke, ali ne
19 sjećam se tačno; ali mislim da to jest bilo njegovo ime.

20 P: Hvala Vam, doktore. Moje sledeće pitanje vezano je za ove ostatke
21 iz Glođana. Tačka 22 ove Vaše izjave, kažete da je te iste godine kad vam se
22 obratio gospodin Fernando Triana, dakle 2006.g. u martu mesecu, došao
23 istražitelj ovoga Suda, gospodin Harjit Sandhu, u Madrid lično i da ste Vi
24 njemu predali ove referentne ostake iz Glođana, i da je on to poneo sa sobom.

25

26

27

28

29

30

1 Da li sam ja to dobro shvatio ili -? Ako možete to da nam pojasnite. Tačka
2 22, tačka 23 Vaše izjave.

3 O: Dakle, nije se radilo o referentnim uzorcima, radilo se o onim
4 uzorcima koštanih ostataka. To su jedini bili uzorci koje je Institut imao i
5 oni su predani sa svim potrebnim dokumentima vezano za to kako su čuvani
6 gospodinu Harjitu Sandhu iz Međunarodnog suda.

7 P: Posle toga vam se obratio gospodin Patrick Lopez-Terres, pitajući
8 za ove uzorke kada ste... znači, kada su oni već bili otišli iz poseda Vašeg
9 Instituta. O čemu se radilo i čiji službenik je bio gospodin Patrick Lopez-
10 Terres? Tačka 23 ove Vaše izjave.

11 O: Ne sjećam se za koga je on radio, pretpostavljam da je radio za
12 Međunarodni sud.

13 Obično mi moramo objasniti te neke tehničke stvari ljudima koji
14 nemaju, dakle, stručna znanja o tome, zato što nekad postoje poteškoće da se
15 to shvati. Ako vidite, dakle, da je došlo do kontaminacije, kontaminacije
16 bakterijama ili gljivicama, ljudi shvaćaju da neće biti moguće da se dobije
17 DNK; to nije uvijek slučaj. Dakle, mi smo pokušali u tom momentu objasniti da
18 se radi o uzorcima gdje mi nismo mogli garantirati da će doći do uspješnog
19 izoliranja DNK, dakle, da bi bilo veoma teško da se ta DNK iz jezgre dobije,
20 a to je vrsta DNK koja se obično koristi za ovu vrstu identifikacija. Dakle,
21 da se može zapravo dobiti mitohondrijska DNK na koju manje utječu te vrste
22 kontaminacije, od mikroorganizama. Dakle, takvu vrstu objašnjenja smo mi dali
23 i to je predato zajedno sa svim dokumentima koji su se odnosili na te uzorke.

24

25

26

27

28

29

30

1 P: Hvala Vam. Vi ste, odgovarajući na moja pitanja danas, pre desetak
2 minuta odgovorili da - kada ste predali ove posmrtno ostatke iz Glođana
3 službeniku Tribunala, istražitelju Tribunala - da ste savetovali da se ti
4 uzorci, ti dokazi bolje mogu analizirati, obzirom na vrstu dokaza; znači, da
5 se ne radi o kostima, da se ne radi o čvrstom tkivu, da se mogu negde na
6 nekom drugom mestu bolje analize izvršiti. Na koga ste mislili ili na koji
7 institut ili na koju naučnu instituciju kada ste to rekli?

8 O: Već sam to rekao, mi smo u biti mislili na laboratorije Međunarodne
9 komisije za nestala lica.

10 P: Hvala. Verovatno da jeste, ja to nisam čuo ili nisam shvatio. Moje
11 sledeće pitanje: Da li Vi znate sudbinu tih ostataka, šta se dešava sada sa
12 njima, ili ne znate, od trenutka kada ste predali tom službeniku Suda?

13 O: Nemam nikakvih službenih saznanja o tome što se dogodilo sa tim
14 ostacima. Međutim, ja sam, u znanstvenom smislu, kolega jednog od ljudi,
15 Thomasa Parsonsa, koji je odgovoran za forenzičke analize u Međunarodnoj
16 komisiji za nestala lica. Ja sam, dakle, shvatio da su oni analizirali u
17 svojoim laboratorijima te uzorke.

18 P: Hvala. Gospodine Alonso, kažite mi, vezano za način uzimanja
19 referentnih uzoraka od članova porodice, koliko je to bitna procedura za vaš
20 posao?

21 O: Ne razumijem pitanje.

22
23
24
25
26
27
28
29
30

1 P: Način uzimanja referentnih uzoraka od članova porodice, za koje se
2 pretpostavlja da su im najbliži rođaci poginuli, ubijeni u raznim
3 katastrofama, ratnim događajima. Ta procedura uzimanja tih referentnih
4 uzoraka - pretpostavljam krvi ili već čega - koliko je ta procedura bitna i
5 način sprovođenja te procedure, koliko je bitan u Vašem poslu?

6 O: Kod uzimanja uzoraka su važne dvije stvari. S jedne strane,
7 biološki uzorak se mora na odgovarajući način čuvati. Radi se uglavnom o
8 uzorcima krvi koji se stave na tu posebnu vrstu papira, filter papir, i mora
9 biti dovoljna količina kako bi se iz tog uzorka mogla izolirati DNK na jedan
10 pouzdan način i onda se provode zapravo dvije analize. To je jedna stvar.

11 Kao drugo je identifikacija osobe od koje je uzet taj uzorak i lanac
12 čuvanja, dakle, da se uvijek zna ko je čuvao i ko je kome predao. U svim tim
13 slučajevima mi smo dobili uzorke koji su na odgovarajući način izuzeti sa
14 odgovarajućom opremom i posude su onda zapečaćene, te smo ih mi otvorili tek
15 u laboratoriju nakon što smo pregledali materijale i dokumentaciju, itd.

16 Naravno, uzimanje uzoraka je veoma važno za potrebe identifikacije
17 osobâ od kojih je uzet. Dakle, taj uzorak se koristi za identifikaciju i,
18 naravno, važno je i stanje, očuvanost tog uzorka i to da nema nikakve
19 kontaminacije i tako dalje, to je od velike važnosti.

20 P: Vratiću se na analize posmrtnih ostataka koje ste vršili na
21 ostacima sa lokacije Batajnica. Rekli ste da ste kasnije dobili ove
22 referentne uzorke, kao i geneološka stabla. Interesuje me u kojoj proceduri
23 ste dobili te referentne uzorke?

24
25
26
27
28
29
30

1 Da li je išla direktna konsultacija sa Vašom laboratorijom ili ste
2 jednostavno dobili te uzorke tako što su bili poslani na Vaš zahtev bez
3 posebne neke procedure, to me samo zanima?

4 O: Čini mi se da se sjećam da u svakom od izvještaja koje smo
5 podnijeli, i mislim da je prvi bio urađen korištenjem mitohondrijske DNK sa
6 samo jednim referentim uzorkom, da smo rekli da trebamo više referentnih
7 uzoraka kako bismo mogli identificirati te koštane ostatke, druge uzorke. Svi
8 ti uzorci su poslani bilo FedEx-om, bilo DHL-om i oni su bili na odgovarajući
9 način evidentirani. Došli su u posudama koje su bile savršeno zapečaćene,
10 identificirane. Dakle, nema nikakvih komentara kod primopredaje. Nema ništa
11 šta bi se trebalo reći vezano za stanje tih uzoraka.

12 P: Ko je uzimao te uzorke referentne i ko je... ko je bio taj ko Vam ih
13 je slao, pretpostavljam ista institucija?

14 O: Od 13 uzoraka koje smo dobili, 11 su došli od Međunarodne komisije
15 za nestala lica, zato što postoji dokument koji to potvrđuje, a dva su došla
16 od Tribunala, i Međunarodni sud ima te dokumente i točno se može vidjeti ko
17 je uzeo te uzorke i cijeli taj lanac posjedovanja i čuvanja dokaza do
18 trenutka dok su oni došli u laboratorij. Za svaki od tih uzoraka, dakle, i
19 dokumenti sami su potpisani od strane osobe koja je uzela uzorak.

20 P: Hvala Vam. Moje posljednje pitanje Vama danas, odnosi se na ove
21 ostatke posmrtna za Glođane.

22
23
24
25
26
27
28
29
30

1 Kada ste te ostatke predali istražitelju Suda, gospodinu Harjitu Sandhu, da
2 li su oni bili predati takođe na propisan način da bi bili zaštićeni od dalje
3 putrifikacije, truljenja i kontaminacije?

4 O: Da, ti su uzorci već bili dosta kontaminirani mikroorganizmima i
5 truležnim promjenama, ali je ipak na odgovarajući način pripremljen prijevoz
6 tih uzoraka. Dakle, oni su predani u frižideru, pokretnom, prijenosnom
7 frižideru.

8 P: Hvala Vam, doktore, ja više neću imati pitanja danas za Vas. Hvala
9 Vam na ovim objašnjenjima i razjašnjenjima koje ste dali danas. Ja bih
10 zamolio časni Sud da ova izjava svedoka od 15.11.2006. godine bude primljena
11 u spis. To je dokazni predlog D003-0379.

12 SUDIJA PARKER: [simultani prevod] Hvala, gospodine Đorđević.

13 Da li ima nekih dodatnih pitanja, gospođo Kravetz?

14 GĐA KRAVETZ: [simultani prevod] Ne, časni Sude, nemam dodatnih
15 pitanja. Hvala.

16 SUDIJA PARKER: [simultani prevod] Doktore, bit će Vam drago čuti da
17 ovime se završava vaše ispitivanje danas. Sudsko vijeće Vam se zahvaljuje što
18 ste došli u Hag i što ste nam pružili Vašu pomoć. I za ove... takođe Vam
19 zahvaljujemo na ovim detaljnim izvještajima koje ste Vi sačinili i koji nam
20 omogućuju da bolje shvatimo cijelu ovu stvar.

21 Naravno, Vi se sada vraćate svojim poslovima, još jednom Vam
22 zahvaljujemo.

23
24
25
26
27
28
29
30

1 SVEDOK: [simultani prevod] Hvala Vam.
2 [Svedok izlazi iz sudnice]
3 SUDIJA PARKER: [simultani prevod] Gospodine Behar, da li je idući
4 svjedok spreman?
5 G. BEHAR: [simultani prevod] Da, časni Sude, idući svjedok je Tahir
6 Kelmendi.
7 SUDIJA PARKER: [simultani prevod] Koliko shvaćamo, mislim da ima nekih
8 problema oko sposobnosti svjedoka da čita. Da li se radi o njegovim
9 problemima s vidom?
10 G. BEHAR: [simultani prevod] Nije nam sasvim jasno, čini se da on ima
11 nekih problema s očima. Gospodin Kelmendi je rekao isto tako da nema naočale,
12 tako da mislim da bi najprikladniji način bio da mu se jednostavno čitaju
13 dijelovi koji mu se žele predočiti.
14 SUDIJA PARKER: [simultani prevod] Hvala.
15 [Svedok ulazi u sudnicu]
16 SVEDOK: TAHIR KELMENDI
17 [Svedok odgovara putem prevodioca]
18 SUDIJA PARKER: [simultani prevod] Dobar dan, gospodine.
19 SVEDOK: [simultani prevod] Hvala. Dobro jutro.
20 SUDIJA PARKER: [simultani prevod] Da li izjavljujete u punoj vjeri da
21 će svjedočenje koje ćete dati biti istinito, da će predstavljati cijelu
22 istinu i ništa osim istine?
23 SVEDOK: [simultani prevod] Da.
24 SUDIJA PARKER: [simultani prevod] Hvala, izvolite sjesti. Gospodin
25 Behar ima nekih pitanja za Vas no, prije svega, moglo bi Vam s vremenom
26 postati vrlo teško pridržavati slušalicu cijelo vrijeme.
27
28
29
30

1 SVEDOK: [simultani prevod] Nema problema.

2 SUDIJA PARKER: [simultani prevod] Gospodine Behar, izvolite.

3 Ispituje g. Behar:

4 P: [simultani prevod] Dobro jutro, gospodine, hvala što ste došli

5 danas ovamo. Možete li, molim, reći svoje ime i prezime i datum rođenja?

6 O: [simultani prevod] Zovem se Tahir Kelmendi, rođen sam 21.04.1954.

7 godine u Qyshki /Čuški/ u općini Peja /Peć/.

8 P: Hvala. Koliko shvaćam, i dalje živite u Qyshki, je li tako?

9 O: Da.

10 P: Gospodine, koliko shvaćam, 22.05.2002. godine dali ste izjavu Uredu

11 tužitelja o onome što ste preživjeli na Kosovu. Je li to tačno?

12 O: Da.

13 P: Jeste li imali priliku da Vam pročitaju tu izjavu prije nego što

14 ste krenuli svjedočiti ovdje danas?

15 O: Ne, nisam je vidio.

16 P: Izjava koju ste dali Uredu tužitelja tokom Vaše pripreme za

17 svjedočenje, jeste li tada imali prilike proći kroz tu izjavu uz pomoć

18 prevoditelja?

19 O: Da, jesam.

20 P: Hvala. Koliko shvaćam, ima nekoliko stvari u toj izjavi koje biste

21 htjeli ispraviti kako bi Vaša izjava bila posve tačna.

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 G. BEHAR: [simultani prevod] Molim da se na ekran prizove dokument po
2 pravilu 65ter, broj 05135.

3 P: Počet ćemo sa točkom 7.

4 PREVODILAC: Ispravka prevoditelja, 6.

5 P: U točki 6, koliko shvaćam, radi se o problemu datuma. Pročitat ću
6 Vam, rekli ste: "Sjećam se da je 25.04. srpska policija došla u naše selo i
7 tražila da predamo oružje, zato što nam nitko neće nanijeti zlo, a dobili su
8 jedno kratkocjevno oružje s dozvolom i jednu lovačku pušku, pošto nismo imali
9 drugog oružja u selu". Datum koji se tu pominje, je li on točan ili ga treba
10 ispraviti?

11 O: Točan je.

12 P: U redu.

13 O: A, datum. Datum treba ispraviti. To je bilo 17., a ne 25.

14 P: Tako je, hvala Vam na tome, mislim da je to sada jasno.

15 G. BEHAR: [simultani prevod] Sada bih da pogledamo još jedno mjesto
16 koje treba ispraviti. To je paragraf 75.

17 P: U njemu stoji, pročitat ću Vam to, tu opisujete ubojstvo Avdija
18 Berishe, za kojeg ste rekli da ste vidjeli da je pogođen, čini se, iz
19 snajpera. Tu stoji:

20 "To ubojstvo Avdija Berishe sam vidio sa odstojanja od najviše 30
21 metara. Bio sam točno s druge strane potoka od mjesta gdje je Avdi bio
22 ubijen."

23 Da li je ta udaljenost točna? Ili biste nešto htjeli pojasniti?

24

25

26

27

28

29

30

1 O: Odstojanje je bilo 3 metra.

2 P: Dakle, 3 umjesto 30 metara, je li to točno?

3 O: Da.

4 P: Hvala. Gospodine, ostatak informacija koje se nalaze u Vašoj
5 izjavi, da li su po Vama one točne i precizne?

6 O: Da.

7 G. BEHAR: [simultani prevod] Časni Sude, molim da se izjava uvrsti u
8 dokazi spis.

9 SUDIJA PARKER: [simultani prevod] Biće tako.

10 SEKRETAR: [simultani prevod] Časni Sude, dobiće broj P00803.

11 G. BEHAR: [simultani prevod] Sada sam htio pročitati kratak sažetak
12 svjedočenja gospodina Kelmendija.

13 Gospodin Kelmendi je rođen i odrastao je u Čuški.

14 Opisao je kako je rano ujutro 14.05.1999. primijetio da srpska
15 policija i vojska opkoljavaju njegovo selo i ulaze. Objasnio je da je
16 prepoznao neke od policajaca, uključujući i gospodina Obrenovića, koji je bio
17 zapovjednik policijske postaje u Kličini. Objasnio je kako je vidio i
18 tazgovarao s nekima od ovih policajaca nedavno prije toga.

19 Gospodin Kelmendi se sakrio i promatrao odvijanje masakra i
20 deportacije. Vidio je kako srpske snage razdvajaju muškarce od žena i djece.
21 Žene su poslate u jednu kuću gdje su okupljene u dvorištu, a kuća je
22 spaljena.

23

24

25

26

27

28

29

30

1 Primijetio je da su srpske snage razdvojile muškarce i poslale ih u
2 tri grupe u tri različite kuće, 15 ljudi u kuću Azema Rexhe, 12 njih u kuću
3 Sadika Gashija i 10 njih u kuću Dema Gashija.

4 Čuo je pucnjavu u svakoj od kuća, a zatim je vidio kako ih srpske
5 snage pale koristeći zapaljivu municiju.

6 Zatim su istjerali žene i djecu iz dvorišta i ukrcali ih na traktore
7 te poslali izvan sela, u Peju.

8 Nakon što su srpske snage otišle, gospodin Kelmendi je pronašao tijela
9 svojih prijatelja, susjeda i rodbine. Pomogao je da se tijela sakriju, a
10 potom pokopaju u veliku grobnicu.

11 To je to što se tiče samog sažetka.

12 P: Gospodine, imam nekih pitanja za Vas. Neka od njih tiču se zbivanja
13 od 14.05. Prvo nekoliko pitanja o tome što se dogodilo prije tog datuma.

14 U paragrafu 36 Vaše izjave pojasnili ste da je 13.05. uvečer stiglo
15 nekih 80 izbjeglica u Čušku iz susjednog sela Katundi i Ri. Opisali ste
16 čovjeka po imenu Ranko Slavović /u engleskom transkriptu: Vlahović/ koji je
17 bio u tim selima i rekao je izbjeglicama da dođu u Čušku zato što će srpska
18 policija, odnosno snage, slati sve stanovnike Čuške u Albaniju idućeg dana.

19 Moje pitanje za Vas je - kako ste za to saznali?
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30

1 O: To mi je rekao netko tko je došao iz tog kraja, iz mjesta Katundi.

2 G. BEHAR: [simultani prevod] Zamolio bih Vas da se malo približite
3 mikrofonu, ako je moguće.

4 P: Odgovor na Vaše ovo posljednje pitanje smo čuli, tako da je taj dio
5 u redu.

6 Jeste li Vi lično vidjeli te izbjeglice kad su došle u Katundi i Ri?

7 O: Da.

8 P: Rekli ste da Vam je to ispričao netko tko je došao iz područja
9 Katundi i Ri, je li to jedan od izbjeglica koje ste spomenuli?

10 O: To je Suf Tafilaj i on je iz mjesta Katundi i Ri, Suf Tafilaj.

11 P: Spomenuli ste i Ranka Vlahovića. Možete li nam reći tko je bio on?

12 O: Ranko Vlahović je bio komandant policijske stanice u selu Ozdren
13 /?Ozdrim/.

14 P: Možete li nam reći kako ste došli to tih saznanja o tom čovjeku?

15 O: I prije ovog što se desilo u tim selima poznavao sam tog čovjeka.
16 Bio sam s njim u društvu i razgovarao s njime.

17 P: Sada ću Vas pitati nešto o samim događajima koji su se desili
18 14.05.

19

20

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 Vi opisujete da ste u 6.00h ujutro toga dana krenuli izvesti stoku u polje.
2 Opisujete da ste vidjeli policiju i Vojsku Jugoslavije kako opkoljava selo i
3 opisujete da su srpske snage došle iz pravca Peje. Možete li nam reći koliko
4 je Peja udaljena od Vašeg sela?

5 O: Peja je nekih 3 kilometra od Qyshke.

6 P: Opisali ste i uniforme koje su imale te snage koje ste vidjeli i u
7 izjavi kažete sa su srpske snage nosile ili maskirnu uniformu ili pretežno
8 plavu ili pretežno zelenu, a opisali ste ih i da su nosili crne marame na
9 glavama i da su isto tako imali lica premazana bojom. Možete li nam reći što
10 je to na njihovom licu što ste primijetili?

11 O: Imali su lice premazano crnom i zelenom bojom.

12 P: Kažete da ste vidjeli da srpska policija patrolira automobilima
13 uzduž ceste prema Peji. Opisujete i da ste prepoznali jednog od tih
14 policajaca i da je to čovjek po imenu Obrenović /u engleskom transkriptu:
15 Obrnović/, to kažete u paragrafu 24. Možete li nam reći ko je bio Obrenović i
16 kako to da ste ga prepoznali?

17 O: Obrenovića sam poznao i prije ovih događaja jer sam bio s njime u
18 kontaktu. On je bio poznato lice.

19 P: Možete li nam reći tko je on bio, i na kojem je položaju bio, ako
20 ste znali?

21 O: Obrenović je bio komandant policijske stanice u Kličini.

22 P: Kažete da ste imali kontakte s njim. Možete li opisati Sudskom
23 vijeću kakvi su to bili kontakti, jeste li ikad s njime razgovarali?

24 O: Ne toga dana, toga dana mu nitko nije mogao prići.

25

26

27

28

29

30

1 P: Ja to razumijem. Međutim, što je bilo prije tih događaja, ranije?

2 O: Da, da. Ranije, da.

3 P: Možete li nam u kratkim crtama opisati kakve ste to kontakte imali
4 s njim, jeste li razgovarali s njim?

5 O: Mislite ranije?

6 P: Da.

7 O: Bio sam zemljoradnik, i ja bih uvijek naišao na njega kad bih išao
8 u Peju ili se vraćao iz Peje. Dakle, znao sam ga lično i znao sam tko je.

9 P: U paragrafu 27 Vaše izjave kažete da je dan ranije - a to je,
10 dakle, bilo onda 13.05. - gospodin Obrenović poslao Miju Brajovića da vidi da
11 li su seljani Čuške naoružani i da li ima pripadnika OVK. Možete li nam reći
12 kako ste Vi saznali za to?

13 O: To znam zato što u 2.00h poslijepodne, 13., sam lično razgovarao s
14 Mijom Brajovićem. On mi je rekao da se ne bojim jer mi se ništa neće desiti.

15 P: Recite mi, kako ste Vi shvatili te njegove riječi kad Vam je rekao
16 da se ne bojite, a čega ste se trebali bojati?

17 O: Rekao nam je da se ne trebamo bojati snaga kad se pojave, s obzirom
18 da smo mi tek obični seljani.

19 P: Je li Vam gospodin Brajović sâm rekao da ga je poslao gospodin
20 Obrenović?

21 O: Da.

22 P: Jeste li gospodina Brajovića poznavali od prije?

23

24

25

26

27

28

29

30

1 O: Da.

2 P: Spomenuli ste Policijsku stanicu u Kličini, na čijem je čelu bio
3 gospodin Obrenović. Možete li nam reći gdje se nalazi to mjesto Kličina? Gdje
4 se nalazi to mjesto u odnosu na Čušku?

5 O: Nekih 6 do 7 km udaljeno od mog sela.

6 P: A Ozdrimi?

7 O: Ozdren se nalazi s druge strane, povezuje Mitrovicu s Pejom. To je
8 jedna druga stanica koja povezuje Peju sa Prishtinom /Prištinom/. Kličina se
9 nalazi na cesti od Prishtine do Peji. A Ozdren je na cesti koja povezuje
10 Mitrovicu i Peju.

11 P: Hvala. U Vašoj izjavi kažete da su se seljani Vašeg sela okupili u
12 centru mjesta i zatim kažete, u paragrafu 41, da Vi se niste uputili u centar
13 sela, već ste promatrali zbivanja na udaljenosti od 50 metara. Možete li
14 objasniti Sudu gdje ste točno bili?

15 O: Nalazio sam se 50 metara od mjesta gdje se sve zbivalo, iza kuće
16 Deme Gashija.

17 P: Kad kažete iza, tako smo mi to čuli u prijevodu, jeste li bili s
18 druge strane kuće ili -?

19 O: Da, nalazio sam se iza kuće.

20 P: Hvala. Rekli ste da su muškarce odvojili od žena.

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 Možete li nam opisati kako je do toga došlo?

2 O: Policijske snage su razdvajale muškarce od žena. Kad su došli u
3 selo, tražili su od njih da im predaju lične karte, da bace na zemlju
4 dokumente, isprave, novac i nakit. Sve što su imali. Nakon toga su ih
5 podijelili u tri grupe. Prva je išla u Azemovu kuću, druga u kuću Sadika
6 Gashija, a treća u kuću Deme Gashija, iza koje sam ja stajao.

7 P: Kasnije ću Vam postaviti neka detaljnija pitanja u vezi s time što
8 se događalo. Vratimo se na ovu grupu žena koju ste spomenuli. Da Vas pitam,
9 prije svega, gdje su se nalazila djeca? Jesu li i djeca bila tamo?

10 O: Da, da.

11 P: A gdje su izdvajali djecu? Jesu li se i ona nalazila u toj grupi?

12 O: Da. Žene i djecu su poslali u kuću Sali Rexha Gashija. Tamo su ih
13 spalili. Znači, stavili su ih prvo u kuću Salija Rexha Gashija, a nakon toga
14 su kuću zapalili.

15 P: Možda da prođemo ovo malo sporije. Ja znam da Vi u vašoj izjavi
16 kažete da su se žene i djeca nalazili u dvorištu i onda, kao što ste upravo
17 objasnili, zapaljena je kuća Salija Rexha Gashija. Možete li nam reći, prije
18 svega, tko je zapalio kuću i kako je do toga došlo?

19

20

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 O: To su učinile iste one snage koje su razdvojile muškarce od žena.

2 P: Jeste li Vi vidjeli kako pale kuću?

3 O: Da.

4 P: Možete li objasniti Sudu na koji je to način napravljeno?

5 O: Pošto su razdvojili žene i djecu, poslali su ih tamo, ali su prije
6 toga zapalili kuću onim zapaljivim stvarima koje su imali, a onda su poslali
7 žene i djecu tamo ne bi li gledali te strahote koje su se zbivale.

8 P: Vi ste objasnili da su oni imali taj neki zapaljivi materijal,
9 zapaljive tvari. Možete li nam reći što ste Vi to točno vidjeli, kako Vam je
10 to izgledalo i kako su točno oni s tim zapalili kuću, ako ste Vi to vidjeli?

11 O: Ne znam kako bih Vam to objasnio. Bio je to neki okrugli predmet.
12 Mislim da je izgledalo kao boca. Mislim da je to bilo neka vrsta municije,
13 izgledalo je kao boca i time su oni zapalili kuću.

14 P: Hvala. Sad ću Vas pitati o tome što se desilo s muškarcima. Znam da
15 ste Vi, u kratkim crtama, danas već nama opisali, kao i u Vašoj izjavi, da su
16 srpske snage razdvojile muškarce od ostalih. Možete li nam još malo
17 detaljnije reći kako su to srpske snage odvajale muškarce?

18 O: Da, podjelili su ih u tri grupe. Prvu prvu grupu su odveli u kuću
19 Salija Rexha Gashija, drugu grupu u kuću Sadika Gashija, a treću u kuću Deme
20 Gashija. Nakon što su ih uveli u kuću, čuli su se hici iz puške i odmah nakon
21 toga su kuću zapalili, kako bi sklonili sve tragove.

22 P: Ja ću Vas opet pitati u vezi s nekim detaljima no, prije toga,
23 možete li nam reći koliko su te kuće bile udaljene jedna od druge?

24

25

26

27

28

29

30

1 O: Sadikova kuća je bila nekih 30 metara udaljena od Demeove kuće, a
2 te dvije kuće su, pak, nekih 70 metara od Azemove.

3 P: Primijetio sam da nekad u Vašoj izjavi govorite o kući Azema
4 Gashija, a onda opet u nekim drugim slučajevima govorite o kući Azema Rexhae,
5 je li to jedna te ista osoba?

6 O: Da. Azem Rexha Gashi ima u svom imenu i očevo ime i prezime. Zato
7 sam spominjao ta imena.

8 P: Hvala, sad je to jasno. Recite nam, molim Vas, u kojoj kući je Syl
9 Gashi živio? Znam da ste ponekad spominjali i njegovu kuću. Je li to jedna od
10 te tri kuće?

11 O: Syl Gashi je sin Azema Rexhae Gashija. Mi smo njega, međutim, zvali
12 Muharrem. U dokumentima mu je zapisano ime Syl.

13 P: Je li onda ispravno reći da je, ustvari, kuća Syla Gashija ista
14 kuća koja pripada Azemu Gashiju?

15 O: Da.

16 P: Dopustite da sada zajedno prođemo svaku kuću ponaosob i da
17 porazgovaramo o tome što se desilo muškarcima u tim kućama. Vi, u paragrafu
18 56 Vaše izjave, kažete da su se prvo hici čuli iz kuće Azema Gashija. Možete
19 li nam reći što ste čuli i vidjeli u vezi s tom kućom?

20 O: Kad su prvu grupu ljudi odveli tamo, čuo sam hice iz automatskih
21 pušaka. Nekih 5 minuta kasnije ugledao sam plamenove koji su progutali kuću i
22 u kojima su tijela spaljena.

23 P: Kažete da ste vidjeli plamen, jeste li vidjeli kako je uopće
24 zapaljena kuća?

25 O: Ne, ne kad se radilo o Azemovoj kući, tamo se nije moglo vidjeti
26 tko je zapalio vatru.

27

28

29

30

1 Ja sam samo nakon 5 minuta ugledao plamen i dim.

2 P: Kažete da ste zatim hice i vatru vidjeli u kući Sadika Gashija.

3 Možete li nam objasniti što ste tamo vidjeli i čuli?

4 O: Drugu su grupu odveli u kuću Sadika Gashija. Tamo su postupili na
5 isti način kao i sa prvom kućom. Ubili su ih i zatim zapalili. Među njima sam
6 ugledao Hazira sa slomljenom nogom kako pokušava se skloniti s tog mjesta.

7 P: Kažete da ste zatim čuli hice iz kuće Demija Gashija. Možete li
8 opisati Sudu što ste u vezi s tom kućom vidjeli i čuli?

9 O: U kuću Deme Gashija su uveli 10 muškaraca, ubili ih vatrom iz
10 automatskih pušaka, a to je uspio preživjeti Rexhe Isuf Kelmendi. On se
11 nalazio u toj prostoriji i imao je sreće što je preživio strijeljanje i što
12 je uspio pobjeći kroz prozor.

13 P: Pitaću Vas naknadno još o tome što se zatim događalo no, prije
14 toga, pojasnite mi sljedeće: Na kojoj ste se Vi udaljenosti nalazili od kuća
15 u kojima ste vidjeli da se to dešavalo? Jeste li se nalazili i dalje na onom
16 istom mjestu koje ste nam ranije opisali?

17 O: Nalazio sam se nekih 50 metara iza Demijeve kuće i ležao sam na
18 zemlji.

19 P: Možete li nam sad opisati pripadnike snaga koji su vršili te
20 radnje, koji su ispaljivali hice i palili kuće?

21 O: Bili su obučeni u policijske i vojne uniforme.

22 P: Možete li nam opisati izgled tih uniformi?

23

24

25

26

27

28

29

30

1 O: Plave i zelene maskirne uniforme. Lica im nisam mogao dobro vidjeti
2 jer su izgledali kao ninđe, kao iz filmova strave i užasa.

3 P: Da li ih nazivate nindama zbog tih marama koje su imali na glavama?

4 O: Gledajući im lica, mogu reći da u cijelom svom životu nisam vidio
5 takva stravična lica koja izazivaju takav strah.

6 P: Možete li nam reći ko je bio Qash Lushi?

7 O: Možete li ponoviti pitanje?

8 P: Da. Možete li nam objasniti tko je bio Qash Lushi? Je li on bio
9 jedan od Vaših suseljana?

10 O: Ne, on se zove Qaush /Čauš/ Lushi, sa "Č".

11 P: Hvala Vam. Možete li nam reći tko je bio Qaush Lushi? Je li on bio
12 jedan od Vaših suseljana?

13 O: Da.

14 P: Možete li nam reći što mu se desilo?

15 O: Da. Toga dana, pošto su razdvojili muškarce od žena, kako bi spasio
16 svog sina pokolja tražili su da im plati 100.000 eura. On je zatražio od žene
17 da ode po novac i novac je predao, a zatim su mu sina ubili, a Qaush je
18 praktički pred kućom gdje su pobili ljude...

19 PREVODILAC: Prevoditelj nije čuo što.

20 G. BEHAR: [simultani prevod] Mislim da nismo dobili prijevod ovog što
21 ste rekli da mu se desilo. Možete li nam reći što mu se desilo kad je predao
22 novac?

23 O: Prerezali su mu grlo, zaklali su ga.

24 P: Jeste li to Vi vidjeli vlastitim očima, ili kako ste to saznali?

25

26

27

28

29

30

1 O: Da, da, vidio sam to vlastitim očima. Uveli su ga u WC i zatim su
2 mu kalašnjikovim odrezali glavu.

3 P: Možete li nam reći koliko ste otprilike bili udaljeni kad ste to
4 vidjeli?

5 O: Nalazio sam se iza kuće Deme Gashija, a udaljenost je bila nekih 60
6 metara, jer se WC nalazi u donjem dijelu i na istoj strani gdje sam se ja
7 nalazio, gdje sam ja ležao.

8 P: Kad kažete WC, je li to poljski WC ili WC u kući, možete li nam to
9 pojasniti?

10 O: Radilo se o poljskom WC-u, u dvorištu Azema Gashija. Dakle, radilo
11 se o poljskom WC-u u dvorištu.

12 P: Možete li nam onda još samo objasniti tko je to učinio, tko ga je
13 ubio?

14 O: Isti oni ljudi koji su sudjelovali u masakru u Qyshki.

15 P: Hvala gospodine, imam još nekih pitanja za Vas u vezi s time, ali
16 mislim da smo došli do trenutka kad je vrijeme za pauzu.

17 SUDIJA PARKER: [simultani prevod] Tako je, gospodine Behar. Imat ćemo
18 pauzu i nastaviti ćemo s radom za pola sata. Sudski službenik će Vam biti na
19 usluzi za vrijeme pauze. Nastavljamo u 12:30h.

20 SUDSKI SLUŽBENIK: [simultani prevod] Ustanite, molim.

21 SVEDOK: [simultani prevod] Hvala.

22 ... Početak pauze u 12.01h

23 ... Sednica nastavljena u 12.32h

24 SUDIJA PARKER: [simultani prevod] Gospodine Behar, izvolite.

25 G. BEHAR: [simultani prevod] Hvala, časni Sude.

26 P: Prije nego što smo napravili pauzu govorili ste nam o onom ubojstvu
27 do kojeg je došlo u ovom poljskom zahodu.

28

29

30

1 G. BEHAR: [simultani prevod] Zamolit ću da pogledamo dokazni predmet
2 05258. Trebat će mi fotografija broj 6. Dakle, 05258.

3 Samo trenutak, časni Sude, mislim da tu imamo neki problem sa
4 brojevima dokaznih predmeta.

5 [Tužilaštvo i referent za predmet se savetuju]

6 G. BEHAR: [simultani prevod] Dok to razrješavamo, možda bih mogao sada
7 zamoliti da se prikaže P00772 koji je već uveden kao dokaz na ovom suđenju.

8 P: Gospodine, ovdje vidite sliku na ekranu, da li vidite tu sliku?

9 O: Da.

10 P: Ovdje, u sredini fotografije, u drugom redu je prikazan jedan
11 čovjek. Da li znate ko je taj čovjek?

12 O: Ovaj u sredini? Da, to je Šalipur, i on je bio aktivni policajac u
13 Peji.

14 P: Možete nam reći kako ga poznajete?

15 O: Poznajem ga zato što 26.03. je Ram Xhemajli Kelmendi, koji je imao
16 98 godina u selu Qyshk, taj čovjek ga je ubio.

17 P: Da li ste to vidjeli ili ste to čuli od nekoga?

18 O: Sin Ram Xhemajli Kelmendija, Uk Kelmendi, mi je to rekao dan
19 poslije.

20 P: Da li ste Vi prije toga na bilo koji način imali kontakte sa
21 gospodinom Šalipurom i da li nam možete reći kako ste znali ko je on?

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 O: On je bio vrlo opasan čovjek. On je bio teški kriminalac, vrlo
2 dobro poznat kao takav na Balkanu.

3 P: Da li ste ga viđali u svom selu ili negdje u blizini?

4 O: Viđao sam ga u Peji, zato što je on dugo vremena bio aktivni
5 policajac u Peji.

6 P: Možete li nam reći kada ste ga viđali? Te iste godine, prethodne
7 godine?

8 O: Prije rata na Kosovu sam ga viđao, vidio sam ga nekoliko puta;
9 dakle, ne samo jednom, nekoliko puta. Ime mu je bilo Munja, bio je veoma
10 opasan.

11 P: Hvala. Da se sada vratimo na one događaje od 14.05. koje ste nam
12 opisivali. Objasnili ste, u točkama 61 i 62 Vaše izjave, da su srpske snage,
13 nakon što su pucali na te ljude i nakon što su spalili te tri kuće u kojima
14 su bili ti ljudi, dakle, nakon što se to sve već završilo, da su srpske snage
15 izvele žene i djecu iz dvorišta Sali Rexhae, stavili ih na traktore i poslali
16 u Peju. Da li nam možete reći da li su i Vaša žena i Vaša djeca bili u toj
17 grupi žena i djece?

18 O: Da.

19 P: Da li ste vidjeli taj konvoj? Da li ste Vi vidjeli kako je ta grupa
20 ljudi otišla?

21 O: Da, na traktorima.

22 P: Da li nam možete reći u kojem smjeru su oni krenuli?

23 O: Usmjereni su prema Albaniji, rečeno im je da se kreću prema
24 Albaniji kako bi se prikriilo to što je urađeno i da se sakriju leševi onih
25 ljudi koji su pobijeni u Qyshki.

26

27

28

29

30

1 Oni su uputili ljude da idu ka Peji, zatim su im rekli da se vrate prema
2 Zastavi, a zatim su im rekli da ponovno krenu u istom smjeru, dakle, tri
3 puta.

4 P: Znam da ste ovo sve opisali i u točki 64 svoje izjave. Možete li
5 nam reći kako Vi to znate, kako znate kako se kretao taj konvoj?

6 O: Moja žena, moj sin i tri kćeri su bili tamo kad je došlo do te
7 tragedije.

8 P: Gospodine, sada bih htio da se usredotočimo na ono što ste rekli o
9 ovim kućama gdje su bili ti ljudi, dakle, što ste tada vidjeli, što ste
10 vidjeli nakon što su srpske snage napustile to područje. Da li nam možete
11 reći što ste Vi to vidjeli, vezano za te kuće i za Vaše suseljanje?

12 O: Isprva sam pratio što se događa, a kada je Avdi Berisha ubijen na
13 moje oči, vratio sam se na ono mjesto gdje sam se prije nalazio i pokušao sam
14 leševe izvući van, tako da ne izgore, zato što sam znao da će doći ovaj dan,
15 ovaj dan kada ću ja moći ispričati svoju priču. Međutim, vatra je bila tako
16 žestoka da nije bilo uopće moguće reći da li je tamo bilo leševa ili ne. Nije
17 se to više moglo raspoznati.

18 P: Možemo onda reći nešto o tome što ste Vi vidjeli u svakoj od tih
19 kuća. Možete li nam reći što ste vidjeli nakon što su te snage napustile to
20 područje i kad ste Vi došli kod kuće Azema Gashija, možete li nam reći što
21 ste tamo vidjeli?

22 O: Vidio sam, našao sam tijela koja su bila u plamenu. Mislio sam da
23 ću poludjeti.

24

25

26

27

28

29

30

1 Vidio sam kako se tijela miču zato što neki od njih nisu još bili mrtvi, neki
2 su izgorjeli živi, mada su bili prije toga na strijeljanju.

3 P: Da li je itko preživio iz te kuće, kuće Azema Gashija?

4 O: Samo Hazir Berisha, on je jedini preživjeli iz kuće Sadika Gashija.
5 95% ostalih je izgorjelo poslije, bili su karbonizirani kad sam došao. Kada
6 sam ja tamo došao nakon dva sata, neka od tijela su se još uvijek micala.

7 P: Spomenuli ste gospodina Berishu i kuću Sadika Gashija, da li nam
8 možete reći što ste Vi vidjeli tamo u toj kući?

9 O: Muškarci su tamo odvedeni, oni su tamo ubijeni, a zatim su
10 zapaljeni. Hazir Berisha je preživio. On je ranjen u nogu i pokušao je i
11 uspio pobjeći na taj način da se popeo na prozor i pobjegao van, iskočio van.

12 P: Da li ste Vi vidjeli njega kako je pobjegao?

13 O: Da.

14 P: Da li ste vidjeli gospodina Berishu i nakon toga, dakle, nakon što
15 je pobjegao iz te kuće?

16 O: Ne, to se nije moglo, zato što je on ušao u polje pšenice, žitno
17 polje koje se nalazilo iza kuće Sadika Berishe, tamo je upravo on i otišao.

18 G. BEHAR: [simultani prevod] Zamoliću da se prikaže P00797. Trebam
19 fotografiju broj 4.

20 P: Samo trenutak, to nije fotografija o kojoj ću Vam postavljati neka
21 pitanja, nego trebamo drugu fotografiju.

22 Da li prepoznajete ovu zgradu, odnosno kuću, ono što se još vidi od
23 nje?

24

25

26

27

28

29

30

1 O: To je kuća Sadika Gashija, a ova osoba je Hazir Berisha iz Qyshke.
2 On je preživjeli iz masakra kad su srpske i slavenske snage ih poubijale.

3 P: Hvala gospodine, i sada bih Vas htio pitati o onome što ste vidjeli
4 u kući, kod kuće Deme Gashija. Da li nam možete reći što ste Vi vidjeli u toj
5 kući nakon što je ta kuća spaljena i nakon strijeljanja?

6 O: Ista situacija kakva je bila u Sadikovoj kući, dakle 10 muškaraca
7 je uvedeno u kuću, tamo su pobijeni i onda zapaljeni.

8 P: Gospodine, htio bih Vas pitati ovo, u točki 57 svoje izjave
9 govorite o preživjelima, osobama koje su preživjele taj masakr. Pročitacu vam
10 što ste rekli:

11 "Kasnije sam saznao da je Isa Gashi preživio pogubljenje u kući Azema
12 Rexhae, zatim da je Hazir Berisha preživio pogubljenje u kući Sadika Gashija,
13 a Rexhe Kelmendi je preživio u kući Deme Gashija."

14 P: Znam da ste opisali kako ste vidjeli gospodina Berishu, kako je on
15 pobjegao. Možete li nam reći kako ste znali da su preživjeli i Isa Gashi i
16 Rexhe Kelmendi?

17 O: Rexhe Isuf Kelmendi se ispeo preko prozora zato što, kad su oni
18 uvedeni u kuću, policija je njemu naložila da uzme šibice i da zapali kuću. A
19 onda nakon toga se on popeo na prozor i pobjegao kroz prozor.

20 P: Da li nam možete reći kako ste Vi saznali ovo što ste nam rekli. Da
21 li ste Vi to vidjeli ili vam je to netko ispričao?

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 O: Kad je Rexhe izašao kroz prozor ja sam ga vidio, ja sam bio 50
2 metara od te kuće, dakle od prozora, i ja sam mu gestom pokazao da dođe do
3 mene zato što bi ga inače uhvatili i ubili.

4 P: A što je sa Isaom Gashijem? Da li ste Vi to isto vidjeli ili Vam je
5 netko o tome ispričao, kako ste saznali za to da je on preživio?

6 O: Isau nisam vidio zato što je Isa bio 60 ili 70 metara od mjesta
7 gdje sam se ja nalazio, ali kad smo pokušali iznijeti tijela iz zapaljene
8 kuće, ja sam na njega naišao i on mi je rekao što se njemu dogodilo.

9 P: Spominjete iznošenje tijela. Htio bih Vas pitati nešto u vezi s
10 tim. Znam da ste u točki 70 svoje izjave opisali kako ste sakrili tijela tih
11 ubijenih ljudi. Možete li sucima objasniti zašto ste smatrali da trebate
12 sakriti ta tijela i od koga ste ih skrivali?

13 O: Od policije, zato što su oni htjeli prikriti sve. Htjeli su ih
14 spaliti kako nitko ne bi saznao što se tamo dogodilo, dakle uništiti sve
15 dokaze.

16 P: Da li možete sucima objasniti kako ste sakrili ta tijela?

17 O: Da. Nakon što su ubijeni i zapaljeni ja, uz pomoć Mustafe
18 Krizbukija i nekih drugih seljana, dakle, mi smo uspjeli izvući te leševe.
19 Nismo ih mogli pokopati isti dan zato što je bilo civila, 1.240 ljudi koji su
20 tamo potražili sklonište. I ja sam uzeo plastične folije, zamotali smo svaki
21 od tih leševa zasebno i onda smo ih zakopali u veliki grob. Sve njih zajedno.

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 P: U svom iskazu ste spomenuli Avdija Berishu. Da li nam možete reći
2 što se dogodilo Avdiju Berishi?

3 O: Dok sam gledao kako policijske snage odlaze iz Qyshke - zato što
4 sam znao da će oni se zaputiti u Pavlan, zato što su Qyshk i Pavlan vrlo
5 blizu, to su sela jedno kraj drugog - Avdijeva kuća je bila nekih 60 metara
6 od ove asfaltirane ceste i njega je ubio snajper. Tri metra od mjesta gdje
7 sam se ja nalazio. Dakle, na moje oči. Ubio ga je policijski snajperist.

8 P: Dakle, da sad razjasnimo, da li ste vidjeli kako ga je taj
9 policajac ustrijelio?

10 O: Da.

11 G. BEHAR: [simultani prevod] Samo trenutak, da nešto provjerim vezano
12 za onaj dokazni predmet kojim sam se htio poslužiti ranije.

13 [Tužilac i i referent za predmet se savetuju]

14 G. BEHAR: [simultani prevod] Izvinjavam se zbog ovog prekida, radimo
15 na tome.

16 P: Gospodine, htio sam Vas pitati i ovo. Opisali ste što se događalo
17 tog dana, 14.05., kako su ih deportirali iz sela Ćuška, a sada sam vas htio
18 pitati da li ste Vi lično prije tog dana, prije ovog vremenskog perioda,
19 vidjeli ikakve druge Albance koji su se kretali u tako velikim grupama?

20 O: Da, ljudi u Peji su još više toga pretrpjeli nego mi u Qyshki.

21 P: Možete li nam reći kako ste Vi to vidjeli, kako ste vidjeli što se
22 događalo sa ljudima iz Peji?

23

24

25

26

27

28

29

30

1 O: Vidio sam konvoje koji su se kretali prema Crnoj Gori kako bi
2 pobjegli.

3 P: Možete li nam reći gdje ste bili kada ste ih vidjeli?

4 O: Ja sam cijelo vrijeme se kretao naokolo jer sam želio znati što se
5 događa, što se događa albanskom narodu.

6 P: Dakle, Vi ste to gledali iz Čuške, svog sela ili... gdje ste bili?

7 O: Ne, bio sam bliže tim mjestima, zato što sam vidio plamen i dim.
8 Nisam nikad dotad niti otad vidio toliko jaku vatru i toliko dima.

9 P: Htio bih da sada se usredotočimo na to. Možete li nam reći gdje ste
10 vidjeli tu vatru i taj dim?

11 O: Ja sam bio pastir, imao sam stoku i vidio sam sve što su Srbi
12 radili, što su palili, kako su istjerivali stanovništvo, tjerali ih u polja.

13 P: Ali, da to razjasnimo, ovo što nam Vi opisujete, da li je to bilo u
14 Peji, to što ste vidjeli? Samo bih htio da suci shvate gdje ste Vi to
15 vidjeli.

16 O: Vidio sam to u Peji i ljudi su mi ispričali kako su ih istjerali iz
17 njihovih kuća, i tu je vladala velika zbrka.

18 P: Da li nam možete reći - spomenuli ste taj konvoj - da li nam možete
19 reći kako je taj konvoj izgledao? Mislim na broj ljudi otprilike i kako su se
20 oni otprilike kretali?

21 O: Ovo je bio velik broj ljudi, u automobilima, traktorima. Radilo se
22 o zaista izvanredno velikom broju ljudi iz grada. Ljudi su iz grada išli
23 pješke, odnosno, kretali su se u neko drugo mjesto, i ako ih vidite u tako
24 velikom broju onda ih je lako vidjeti.

25

26

27

28

29

30

1 P: Da li ste ih vidjeli na cesti? Gdje su oni bili, gdje su se oni
2 kretali?

3 O: Izlaz iz Peji prema Crnoj Gori. To se vidi iz polja zato što je to
4 ravnica, dakle, možete vidjeti sve iz tog polja.

5 P: Da li nam možete reći kada ste Vi to sve vidjeli?

6 O: Ne mogu se sjetiti točnog datuma, ali to se dogodilo prije ovog
7 masakra u Qyshki. Kao što sam rekao, sad se ne mogu trenutno sjetiti točnog
8 datuma, oni su dakle protjerali ljude i spalili cijeli grad.

9 P: Da li je to bilo iste godine kada je došlo do masakra u Qyshki?
10 Dakle, možete li nam dati grubu procjenu koliko prije - mjesec, nekoliko
11 mjeseci, godinu dana prije?

12 O: To je bilo iste godine. Mislim da je to bilo manje od mjesec dana
13 prije masakra ali, kao što rekoh, ne mogu se sjetiti točno datuma.

14 P: Samo sam htio razjasniti Vaš prethodni odgovor kad sam Vas pitao da
15 li ste vidjeli cestu, odnosno, gdje se to sve nalazilo, ta cesta koju ste nam
16 opisivali. Opisali ste izlaz iz Peji koji vodi prema Crnoj Gori. Možete li
17 nam razjasniti to gdje se ta cesta zapravo nalazila? Ako nam možete opisati
18 gdje se ona nalazila u odnosu na Peju i na Čušku.

19 O: Cesta Peja-Mitrovica, 3 kilometra izvan Peji. Tamo nailazite na
20 znak koji pokazuje u smjeru Crne Gore. Tamo sam vidio ljude koji su se
21 kretali u tom smjeru.

22 P: Hvala Vam. Još jedno pojašnjenje o tom području: Kada govorimo o
23 Peji, da li onda mislite na sam grad Peja ili na općinu?

24

25

26

27

28

29

30

1 O: Grad Peja.

2 P: Hvala. Imam 2 fotografije koje bih Vam htio pokazati, samo
3 trenutak.

4 [Tužilac i i referent za predmet se savetuju]

5 G. BEHAR: [simultani prevod] Da li je moguće staviti ovo na grafoskop?
6 Mogu objasniti, časni Sude, ovo je bio dio ranijih dokumenata koji su nosili
7 broojeve po pravilu 65ter. No, koliko shvaćam, ovo je bilo izbrisano kada su
8 ti dokumenti ranije ubačeni u sustav. Molim, kao prvo, da vidimo fotografije.

9 P: Gospodine, ranije tokom vašeg svjedočenja razgovarali smo o onom
10 ubistvu u poljskom WC-u. Možete li za ovo potvrditi da se radi upravo o tom
11 objektu?

12 O: Ne mogu vidjeti. Da, to je mjesto gdje je odrezana glava Qaushu
13 Lushiju. Ovaj WC se nalazi pedesetak metara od kuće. Glava mu je odsječena
14 hicima iz automatske puške. Na ovim daskama možete vidjeti rupe od metaka
15 koji su mu odrubili glavu.

16 P: Mislim da na ovoj sljedećoj fotografiji možemo vidjeti samo uvećan
17 dio tog zahoda. Da li su ovo rupe od metaka o kojima govorite?

18 O: Da, meci koji su mu odrubili glavu su prošli ovuda. On je platio
19 100.000 eura, a potom su u ovom zahodu ubijeni njegov sin Astrit i on.

20

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 P: Hvala Vam, gospodine.

2 G. BEHAR: [simultani prevod] Časni Sude, molim da se ovo uvrsti u
3 dokazni spis.

4 SUDIJA PARKER: [simultani prevod] Biće tako.

5 SEKRETAR: [simultani prevod] Biće to P00804, časni Sude.

6 G. BEHAR: [simultani prevod] Nemam više pitanja za Vas, gospodine,
7 hvala Vam. Mislim da će Odbrana sada imati pitanja za Vas.

8 SUDIJA PARKER: [simultani prevod] Izvolite, gospodine Đorđević.

9 G. ĐORĐEVIĆ: Hvala, Vaša Visosti, samo da se pripremim.

10 Unakrsno ispituje g. Đorđević:

11 [Svedok odgovara putem prevodioca]

12 P: Gospodine Kelmendi, dobar dan. Ja sam Dragoljub Đorđević, branilac
13 optuženog Đorđevića. Želim da Vam postavim nekoliko pitanja kako bismo
14 raščistili činjenice o kojima ste ispitivani od strane moga kolege tužioca.

15 Gospodine Kelmendi, šta ste po zanimanju?

16 O: Ja sam poljoprivrednik.

17 P: Kažite mi, kakvo obrazovanje imate?

18 O: Osmogodišnja škola.

19 P: Recite mi, na koji ste način stupili u kontakt sa Tužilaštvom
20 Haškog tribunala, pošto vidim da ste prvu izjavu dali 22.05.2008. godine?

21 O: Našao sam se s njima i ranije jer je osam članova moje porodice
22 stradalo u vatri, Albanaca.

23

24

25

26

27

28

29

30

utorak 19.05.2009..

Predmet br. IT-05-87/1-T

Ovaj transkript je izrađen na osnovu zvaničnog zvučnog zapisa na jeziku regiona, načinjenog tokom sudskog postupka, poštujući *verbatim* pravilo (doslovan zapis, od riječi do riječi). Kako su na suđenju korišteni bosanski, hrvatski i srpski jezik (B/H/S), ovisno o izvornom govorniku odnosno prevodiocu, tako su sva tri jezika zastupljena i u transkriptu. Ukoliko se govornik na suđenju služio nekim drugim jezikom osim navedenih, zapisan je simultani prijevod prevodioca na B/H/S. Članom 33 Statuta Međunarodnog suda utvrđeno je da su radni jezici Međunarodnog suda engleski i francuski. U slučaju razlike između ovog transkripta i verzije na engleskom ili francuskom jeziku, verzija transkripta na radnom jeziku bit će mjerodavni dokument. Numeracija stranica transkripta je u potpunosti uskladena s transkriptom na engleskom jeziku.

1 P: Kažite mi, kada je to bilo, prvi put? Kada je od Vas prvi put uzeta
2 izjava bilo kakva od strane Tribunala? Da li je to ova izjava koja se nalazi
3 u spisu predmeta od 22.05.2008. godine, tj. prošle godine?

4 O: Ne, bilo je to ranije, kad su snage NATO-a ušle na područje Kosova
5 i kad je Kosovo oslobođeno. Ja sam bio ispitivan i dao izjavu na mjestu gdje
6 je došlo do pokolja i *Euro News* je izvijestio o tom pokolju na televiziji.

7 P: Gospodine Kelmendi, da li ste sigurni da te 1999. - kada kažete da
8 je ušao NATO na područje Kosova i Metohije - da ste baš predstavnicima
9 Međunarodnog suda davali izjavu ili su to bile neke druge organizacije?

10 O: Izjave sam dao ljudima koji su se interesirali za pokolj u Qyshki.
11 Ne znam zašto se te izjave ovdje ne spominju.

12 P: Da li znate koje organizacije su predstavljali ti ljudi kojima ste
13 davali izjavu o pokolju u Čuški, kako Vi to kažete?

14 O: Ne znam. Bio sam van sebe u to vrijeme zbog stvari koje sam
15 proživio i koje sam vidio da čine srpske snage. To što su oni učinili bilo je
16 nezamislivo.

17 P: Žao mi je zbog toga, ali Vas molim da mi odgovorite da li se sećate
18 da ste 1999. godine dali bilo kakvu izjavu predstavnicima Međunarodnog
19 krivičnog tribunala za bivšu Jugoslaviju.

20 O: To će bolje znati italijanski KFOR.

21 P: Hvala Vam, gospodine Kelmendi. Da li nam... da li sam u pravu kada
22 kažem da je vaše selo ustvari predgrađe grada Peći?

23
24
25
26
27
28
29
30

- 1 O: Da.
- 2 P: Hvala Vam. Da li nam možete opisati gde se tačno nalazila Vaša kuća
3 u odnosu na put Peć-Priština, gledajući iz pravca Peći?
- 4 O: Moja se kuća nalazi na udaljenosti od 300 metara od asfaltne ceste,
5 zračnom linijom.
- 6 P: Hvala Vam. Da li znate ko su Hazir i Fadil Berisha?
- 7 O: Da, oni su moji suseljani iz sela Qyshk.
- 8 P: Kažite mi, kada ste govorili o licu koje je napustilo kuću Sadika
9 Gashija koja je bila u plamenu, da je to bio isti Hazir Berisha za kojeg Vas
10 sada pitam? Da li je to isto lice o kome sada pričamo?
- 11 O: Hazir Berisha.
- 12 P: Moje pitanje je da li je to lice koga ste videli da je napustilo
13 kuću Sadika Gashija koja je bila u plamenu 14.05.1999. godine, koje je
14 preživelo jedino streljanje u toj kući?
- 15 O: Ime mu je Hazir Berisha, to je ime čovjeka koji je bio među
16 poginulima, on je taj koji praktički prikazuje simbol masakra kojeg su snage
17 počinile nad njima.
- 18 P: Da li sam Vas dobro razumeo da je to lice poginulo?
- 19 O: Hazir je pobjegao slomljene noge, spaljenog tijela, uspio je
20 svejedno pobjeći s mjesta tog pokolja. To sam i ranije objasnio.
- 21 P: Hvala Vam, drugačije sam Vas razumeo malopre, izvinite zbog toga.
22 Kažite mi, koliko je njihova kuća udaljena od Vaše kuće, Hazira i Fadila
23 Berishe?
- 24 O: Interesantno je da se Hazirova kuća i moja kuća nalaze u jednoj
25 drugoj ulici /?u različitim ulicama/.
- 26
- 27
- 28
- 29
- 30

1 Međutim, gledajući zračnom linijom, mi smo na nekoj udaljenosti od 300
2 metara.

3 P: Hvala Vam. Ja bih sada hteo da Vas pitam da li biste bili u stanju
4 da na jednom belom listu papira ili na specijalnom uređaju koga poseduje ovaj
5 Sud nacrtate gde se nalazila kuća Azema Gashija, gde se nalazila kuća Sadika
6 Gashija, a gde je bila kuća Deme Gashija? I gde ste se Vi nalazili gledajući
7 sve ovo što se dešavalo 14.05.1999. godine - da li biste bili u stanju da to
8 nacrtate? Znači, da označite kvadratom kuću Azema Gashija, Sadika Gashija i
9 Deme Gashija, i krugom mesto gde ste se Vi nalazili i sve to posmatrali?

10 O: Da, da.

11 G. ĐORĐEVIĆ: Ja bih zamolio sudskog poslužitelja da omogući i objasni
12 svedoku upotrebu elektronske olovke pomoću koje bi nacrtao mesto gde se
13 nalazila kuća Azema Gashija i označio to mesto sa A, kuća Sadika Gashija i
14 označio to mesto sa slovom S, i kuća Deme Gashija i to mesto označio sa
15 slovom D.

16 SUDIJA PARKER: [simultani prevod] Mislim da bi bilo praktičnije da se
17 koristi papir.

18 G. ĐORĐEVIĆ: [simultani prevod] Očigledno.

19 P: [na B/H/S-u] Znači, da nacrtate kvadratić, kuću Azema Gashija koju
20 ćete označiti slovom A. Znači, opet kvadratić i sliku kuće Sadika Gashija
21 koju ćete označiti slovom S, i na kraju kuću Deme Gashija koju ćete označiti
22 slovom D. I da nacrtate kvadratić koji ćete - ili krug - koji ćete označiti
23 slovom X, to će biti mesto gde ste se Vi nalazili.

24

25

26

27

28

29

30

1 O: Možete li, molim Vas, ponoviti pitanje?

2 P: Nisam imao pitanje, pitanje ću imati naknadno, nego sam hteo da Vas
3 zamolim da na papiru - to ste već očigledno uradili - nacrtate kuće Azema,
4 Sadika i Deme Gashija u kojima se desilo ono što se desilo, o čemu ste
5 pričali. Da kuću Azema Gashija označite slovom A, kuću Sadika Gashija slovom
6 S, a kuću Deme Gashija slovom D, i na kraju da nacrtate krug i u njemu X kao
7 mesto gde ste se Vi nalazili i sve posmatrali. To sam hteo da Vas zamolim. I
8 da nacrtate takođe poljski toalet.

9 O: [svedok obeležava]

10 SUDIJA PARKER: [simultani prevod] Dakle, uzmimo jedno po jedno, molim.

11 G. ĐORĐEVIĆ: Dogovoreno.

12 P: Znači, prvo kuću Azema Gashija označite slovom A.

13 SUDIJA PARKER: [simultani prevod] Te tri kuće su već označene, sada
14 želite da stavi X na kružić kojim će prikazati mjesto gdje se svjedok
15 nalazio.

16 G. ĐORĐEVIĆ: Da, to je tačno, časni Sude.

17 SUDIJA PARKER: [simultani prevod] Onda još jedna dodatna stvar, što
18 ste željeli još da se označi osim ovog slova X, poljski WC?

19 G. ĐORĐEVIĆ: Da, da se nacрта gde se nalazio poljski WC gde je ubijen,
20 čini mi se Qaush da ste rekli.

21 SUDIJA PARKER: [simultani prevod] To je već označeno. Svjedok nas je
22 pretekao.

23

24

25

26

27

28

29

30

1 G. ĐORĐEVIĆ: A mesto X gde se nalazi, to već ne vidim onda. Gde se on
2 nalazio, gde se svedok nalazio?

3 P: To što sada pokazujete, je l' to mesto gde ste se Vi nalazili?

4 O: Ja sam se nalazio ovdje, iza ove kuće, i odatle sam mogao vidjeti
5 da su prikupili ljude ovdje i odveli ih u Azemovu kuću, a ja sam ležao ovdje.
6 Sve vrijeme sam ležao ovdje i mogao sam pratiti sve što se događalo od
7 početka do kraja.

8 SUDIJA PARKER: [simultani prevod] Molim Vas da to mjesto označite
9 slovom X u kružiću. Dakle, mjesto gdje ste se Vi nalazili nedaleko kuće.

10 G. ĐORĐEVIĆ:

11 P: Ako sam dobro video, Vi ste se nalazili iza kuće Deme Gashija?

12 O: Da.

13 P: Ja bih Vas sada zamolio da ovaj crtež bude primljen u spise kao
14 dokaz.

15 SUDIJA PARKER: [simultani prevod] Usvaja se u spis.

16 SEKRETAR: [simultani prevod] To će biti D00119, časni Sude.

17 G. ĐORĐEVIĆ: Sledeće što ću morati da Vas zamolim jeste da mi kažete
18 koliko je to metara iza kuće Deme Gashija, koliko ste Vi bili metara iza kuće
19 Deme Gashija, otprilike?

20 O: Nekih 14 do 15 metara. Ja to dakako nisam mjerio, ali sam se želio
21 što više približiti mjestu gdje se sve zbivalo. Vidio sam Azemovog sina među
22 gomilom i nastojao sam se približiti njima što je više bilo moguće.

23 P: Kažite mi, koliko je kuća Deme Gashija udaljena od kuće Azema
24 Gashija, po Vašoj slobodnoj proceni?

25

26

27

28

29

1 O: Oko 60 do 70 metara.

2 P: Kažite mi, koliko je kuća Deme Gashija, po Vašoj slobodnoj proceni,
3 udaljena od kuće Sadika Gashija?

4 O: Veoma je blizu, razdvaja ih glavni put, cesta koja ide do Azema,
5 nekih 40 do 50 metara, ne više.

6 P: A koliko je udaljena kuća Sadika Gashija od kuće Azema Gashija,
7 opet po Vašoj slobodnoj proceni?

8 O: Možda nešto više jer se Sadikova kuća nalazi blizu groblja, malo
9 niže. Ne znam što bih rekao, rekao bih ustvari da su jedna do druge. Nisam
10 nikad mjerio udaljenost i ne mogu Vam dati točnu procjenu; ja nisam geodet
11 koji bi to mogao izmjeriti.

12 P: U svakom slučaju Vam hvala, to nije ni bila moja namera, nego da to
13 kažete po Vašem viđenju, otprilike koliko je to bilo i na kraju da mi
14 odgovorite: Ovaj poljski toalet, koliko je bio - on je bio, vidim, najbliži
15 kući Azema Gashija - koliko je on udaljen od kuće Azema Gashija, po Vašoj
16 proceni?

17 O: Kuća, odnosno, poljski WC se možda nalazi nekih 10 metara od
18 Demeove kuće. Dakle, sve ukupno rekao bih nekih 40 do 50 metara.

19 P: Upravo je sudski poslužitelj odneo ovo što ste nacrtali, ali sam
20 video broj 10. Da li je taj broj 10 ustvari oznaka za razdaljinu između WC-a
21 i kuće Azema Gashija ili nešto drugo znači? Vidim da ste ga nacrtali na tom...
22 na tom Vašem crtežu, broj 10. Evo, možete pogledati sada, vraća Vam se taj
23 papir.

24 O: Broj 10 označava udaljenost od poljskog toaleta do Azemove kuće,
25 pored ceste.

26

27

28

29

30

1 P: Hvala Vam. Ja bih Vas sada zamolio da mi odgovorite - mesto iza
2 kuće Deme Gashija gde ste Vi ležali, da li je to bila duboka trava, da li je
3 to bila oranica, da li je to bila ravna površina? Kako je izgledalo to mesto
4 gde ste se Vi sakrili iza kuće Deme Gashija?

5 O: To je kanal. Tamo ima rastinja i vrlo je gusto rastinje, tamo Vas
6 samo ptice mogu naći.

7 P: Hvala. Poznavajući kulturu življenja Albanaca na Kosovu želim da
8 Vas pitam da li je oko kuće Azema Gashija, Sadika Gashija i Deme Gashija bila
9 zidana ograda, ili ne?

10 O: Ne, ne. Na Kosovu nema zidova. Naime, nakon što je pao komunizam
11 sklonili smo sve zidove.

12 P: Kada se to desilo u Vašem selu da ste sklonili sve zidove?

13 O: Onoga dana kad smo predali članske iskaznice, tog dana smo ih
14 odstranili.

15 P: Kad je to bilo?

16 O: Pa to Vi znate bolje nego ja.

17 P: Ne, ja to ne znam, zato Vas pitam. Kad je prestao komunizam na
18 Kosovu i Metohiji, kojih je to godina bilo? Ja zaista to ne znam.

19 O: Ne znam koje godine, ne znam.

20 P: Da li ste sigurni da ni oko jedne kuće albanskih porodica ne
21 postoje visoki zidovi i dan-danas?

22 O: To je činjenica da nema zidova, ako mi ne vjerujete, pođite sa
23 mnom, možete poći sa mnom i sami se u to uvjeriti.

24

25

26

27

28

29

30

1 P: Ja Vam sada samo postavljam pitanja, a imam sâm saznanja o tome i
2 dan-danas. Sledeće moje pitanje se odnosi na fotografiju koja Vam je prva
3 bila pokazana od Tužilaštva. To je fotografija na kojoj ste prepoznali,
4 recimo, jedno lice koje se zove Šalipur, Munja, i ne znam još kako, još ste
5 mu neke epitete dali. Moje pitanje, vezano za tu fotografiju, ako bi mogli
6 da... ja mislim da je to dokazni predlog bio P00772, ako se ne varam.

7 G. ĐORĐEVIĆ: Ona zajednička fotografija što je kolega koristio, pa ako
8 biste mogli ponovo da je stavite na ekran.

9 O: Da, da, to je taj čovjek.

10 P: Imaću par pitanja za Vas u vezi ove fotografije. Ova fotografija
11 koju gledate, da li je danas vidite prvi put?

12 O: Ne, gospodine. Ovo je sad... ovo je ustvari posljednji puta da sam ga
13 ja vidio živog. On je sve radio, samo što nije ljude žive jeo.

14 P: Da li sam u pravu kada kažem da Vi ovu fotografiju danas ne vidite
15 prvi put, da ste je videli i ranije? Ovu fotografiju koju sad gledate.

16 O: Vidio sam ga uživo u civilu i u uniformi, i prije rata.

17 P: Niste razumeli moje pitanje. Ja vas pitam za fotografiju, ne za
18 osobu sa nadimkom Munja i sa prezimenom Šalipur. Pitam Vas za ovu
19 fotografiju, je li je danas prvi put vidite, ovu fotografiju, to Vas pitam.

20

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 O: Ne, vidio sam je mnogo puta.

2 P: Kada ste ovu fotografiju videli prvi put, gospodine Kelmendi?

3 O: Pa, to je apsurdno pitanje. Ovo je bio veoma loš čovjek.

4 P: Kada ste prvi put videli ovu fotografiju, gospodine Kelmendi?

5 O: Rekao sam da je to bilo ranije.

6 P: Da li možete da mi kažete koliko u odnosu na događaje od

7 14.05.1999. godine? Otprilike. Da li ste je videli prvi put nedavno ili odmah

8 posle ulaska KFOR-a na Kosovo i Metohiju?

9 O: Vidio sam ga na hiljade puta, rekao sam Vam. Da li me razumijete

10 ili ne?

11 P: Ne. Zato što Vas pitam za fotografiju, a ne za Šalipura. Pitam Vas

12 za fotografiju, znači, samo za fotografiju, kao da njega nema, ali

13 prepoznajete ovu fotografiju. Znači, za fotografiju Vas pitam, kad ste je

14 videli prvi put u odnosu na 1999.? Da li odmah nakon prestanka sukoba i

15 ulaska KFOR-a na Kosovo i Metohiju ili nedavno?

16 O: Da, kad je KFOR došao, kad su nam pokazivali slike zločinaca, tada

17 sam fotografiju po prvi puta vidio.

18 P: Kada su Vam pokazivali slike zločinaca, je l' su Vam rekli: "Ovo su

19 zločinci," ili su Vas pitali: "Da li su to zločinci?".

20

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

utorak 19.05.2009..

Predmet br. IT-05-87/1-T

Ovaj transkript je izrađen na osnovu zvaničnog zvučnog zapisa na jeziku regiona, načinjenog tokom sudskog postupka, poštujući *verbatim* pravilo (doslovan zapis, od riječi do riječi). Kako su na suđenju korišteni bosanski, hrvatski i srpski jezik (B/H/S), ovisno o izvornom govorniku odnosno prevodiocu, tako su sva tri jezika zastupljena i u transkriptu. Ukoliko se govornik na suđenju služio nekim drugim jezikom osim navedenih, zapisan je simultani prijevod prevodioca na B/H/S. Članom 33 Statuta Međunarodnog suda utvrđeno je da su radni jezici Međunarodnog suda engleski i francuski. U slučaju razlike između ovog transkripta i verzije na engleskom ili francuskom jeziku, verzija transkripta na radnom jeziku bit će mjerodavni dokument. Numeracija stranica transkripta je u potpunosti uskladena s transkriptom na engleskom jeziku.

1 I recite mi odmah, ko Vam je pokazao te slike?

2 O: Ne, pitali su me da li znam ljude na fotografiji.

3 P: Tako verujem da je bilo. Recite mi, ko Vas je pitao i ko Vam je
4 pokazao fotografije?

5 O: Ljudi koji su bili ovlašteni da se rapituju o zločinima počinjenima
6 na Kosovu. Dakako da se njihovih imena ne mogu sjetiti, niti Vam mogu reći
7 tko su bili. Nisam niti imao ikakvih ovlasti da im postavljam pitanja o tome
8 tko su. Po našoj tradiciji, mi ne postavljamo previše pitanja.

9 P: Kažite mi, da li su oni bili Albanci ili su bili stranci?

10 O: Stranci.

11 P: Hvala Vam. Moje sledeće pitanje: Da li ste ikada od neke nevladine
12 ili druge organizacije ili neke osobe primili knjigu na poklon, sa ovim
13 fotografijama, uključujući i ovu fotografiju i onu koju ste videli Vašeg
14 komšije koji je preživeo, Hazira Berishe?

15 O: Ne znam ništa ni o kakvoj knjizi. Nisam vidio nikakvu knjigu, niti
16 znam išta o tome.

17 P: Hvala Vam. Neposredno po događaju 14.05.1999. godine, kažete da ste
18 zajedno sa još nekoliko Vaših komšija sklonili tela kako srpska policija, ili
19 vojska ili već šta, ne bi došla i sklonila ta tela. Moje pitanje, nakon
20 14.05., da li se iko vratio u selo od srpskih snaga? Bilo ko da je u pitanju,
21 da traži tela pobijenih u kućama Azema, Sadika i Deme Gashija. Da li se iko
22 vratio posle 14. da traži ta tela i da li je, ako jeste, ispitivao seljane
23 na...na okolnost gde se nalaze ta tela?

24

25

26

27

28

29

30

utorak 19.05.2009..

Predmet br. IT-05-87/1-T

Ovaj transkript je izrađen na osnovu zvaničnog zvučnog zapisa na jeziku regiona, načinjenog tokom sudskog postupka, poštujući *verbatim* pravilo (doslovan zapis, od riječi do riječi). Kako su na suđenju korišteni bosanski, hrvatski i srpski jezik (B/H/S), ovisno o izvornom govorniku odnosno prevodiocu, tako su sva tri jezika zastupljena i u transkriptu. Ukoliko se govornik na suđenju služio nekim drugim jezikom osim navedenih, zapisan je simultani prijevod prevodioca na B/H/S. Članom 33 Statuta Međunarodnog suda utvrđeno je da su radni jezici Međunarodnog suda engleski i francuski. U slučaju razlike između ovog transkripta i verzije na engleskom ili francuskom jeziku, verzija transkripta na radnom jeziku bit će mjerodavni dokument. Numeracija stranica transkripta je u potpunosti uskladena s transkriptom na engleskom jeziku.

1 O: Da. Došli su šesnaestog. Došli su u kuću Ymera Kadrije i pitali su
2 za seljane. On je rekao da ne zna ništa, a oni su se onda vratili 17. da
3 pitaju tko je ubijen a tko je preživio. Kad su saznali da sam ja preživio,
4 došli su nekih tri ili četiri dana kasnije meni na vrata, pucali iz
5 kalašnjikova, ali sam imao sreće što sam mogao pobjeći. Nakon toga sam se
6 skrivao jer više nisam vjerovao nikome.

7 P: Kažite mi, da li znate ko je došao 16., 17.05. i kasnije kada su
8 pucali na Vas? Kada to kažem, ne pitam samo da li znate osobu koja je došla,
9 nego Vas pitam koliko njih je došlo, da li to možete da nam kažete?

10 O: Četvorica su došla prvog dana. Obično su došli automobilom. 16. i
11 17. došli su u uniformama, policijskim uniformama. Jednom su došli u civilu.

12 P: Kažite mi, kakvim automobilom su dolazili?

13 O: Bio je to osobni automobil. Oni su imali dvije funkcije, ili dvije
14 uloge su igrali. Kad su se odvijali udari NATO-a koristili su se osobnim
15 automobilima, a inače su vozili službene automobile.

16 P: Da li su to bili obični automobili ili su bili džipovi ili nešto
17 drugo, ti službeni automobili?

18 O: Mislite onih koji su došli u selo? Možete li ponoviti pitanje,
19 molim?

20

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

utorak 19.05.2009..

Predmet br. IT-05-87/1-T

Ovaj transkript je izrađen na osnovu zvaničnog zvučnog zapisa na jeziku regiona, načinjenog tokom sudskog postupka, poštujući *verbatim* pravilo (doslovan zapis, od riječi do riječi). Kako su na suđenju korišteni bosanski, hrvatski i srpski jezik (B/H/S), ovisno o izvornom govorniku odnosno prevodiocu, tako su sva tri jezika zastupljena i u transkriptu. Ukoliko se govornik na suđenju služio nekim drugim jezikom osim navedenih, zapisan je simultani prijevod prevodioca na B/H/S. Članom 33 Statuta Međunarodnog suda utvrđeno je da su radni jezici Međunarodnog suda engleski i francuski. U slučaju razlike između ovog transkripta i verzije na engleskom ili francuskom jeziku, verzija transkripta na radnom jeziku bit će mjerodavni dokument. Numeracija stranica transkripta je u potpunosti uskladena s transkriptom na engleskom jeziku.

1 P: Rekli ste da su, kada su bili napadi NATO-a, dolazili običnim
2 civilnim vozilima, a kada nije bilo napada NATO-a, dolazili su službenim
3 vozilima. Pitam Vas, ta službena vozila, jesu to takođe bili obični
4 automobili sa oznakama vojske ili policije, već čega, ili su bila neka
5 specijalna vozila? To sam Vas pitao. Tada, 16., 17. i ne znam kog maja, kada
6 su pucali na Vas pa ste pobjegli, kažete.

7 O: U Vašem pitanju ste pomiješali stvari. Za vrijeme udara NATO-a,
8 koristili su se civilnim automobilima, u protivnom su se koristili službenim
9 automobilima. U selo su nakon pokolja došli u civilnim automobilima. Bili su
10 to crni *Mercedesi*.

11 P: Hvala Vam. Kažite mi, da li ste posle 14.05. videli Ranka
12 Vlahovića, Obrenovića ili Brajovića, bilo koga od njih trojice, Vi lično?

13 O: Nakon rata ih više nisam vidio. Nije ih bilo moguće vidjeti.

14 P: Ne nakon rata. Znači, pre okončanja rata, neposredno posle 14.05.,
15 pa recimo do 11.06., da li ste videli bilo koga od njih trojice?

16 O: Više nikoga nisam vidio nakon tog dana jer, kao što sam rekao,
17 klonio sam se asfaltnog puta jer sam se veoma plašio. Želio sam preživjeti
18 kako bih mogao jednoga dana ovamo doći i svjedočiti o tome što se desilo u
19 mom selu.

20 P: Gospodine Kelmendi, da se vratimo sad na fotografiju koja se sada
21 nalazi ispred Vas. Želeo bih da Vas pitam pod kojim okolnostima ste upoznali
22 Šalipura zvanog Munja, koji se nalazi na ovoj slici. Ako možete da nam tačno
23 kažete, koja je to osoba na ovoj slici od svih ovih osoba?

24

25

26

27

28

29

30

1 O: Ovaj blizu zastave, u sredini.

2 P: Hvala Vam. Pod kojim okolnostima i kada ste ga prvi put upoznali,
3 videli, lično?

4 O: Prije rata, viđao sam ga, odnosno, vidio sam ga svojim očima kako
5 nekoga pozdravlja u Peji.

6 P: Kažite mi, u kojim okolnostima ste ga videli? Da l' je bilo rata
7 tada ili nije bilo rata? Da li ste ga lično Vi poznavali?

8 O: Ne, nije bio rat, bilo je to prije rata, međutim on je mrzio
9 Albance.

10 PREVODILAC: Ispravka prevoditelja, svjedok je rekao da je vidio kako
11 tuče nekoga u Peji. Kako on nekoga tuče u Peji.

12 P: Taj neko koga je on tukao, jeste Vi znali ko je taj neko? Što ste
13 ga videli da -

14 O: Tukao ga je bez ikakvog razloga, samo zbog toga što je bio Albanac,
15 i ta je osoba bila u tako lošem stanju da smo mu morali pružiti prvu pomoć.

16 P: Pa, kako se zvala ta osoba, mora da ste zapamtili njeno ime pošto
17 ste doživeli takvu traumu u miru kada nije bilo nikakvih sukoba? To je ipak
18 veoma veliki incident. Da li ga je on tukao u civilu ili je bio u nekakvoj
19 uniformi?

20 O: Ovo je stvarno smiješno što me pitate.

21 P: To što Vas pitam je veoma tužno i ne bih se složio sa Vama da je
22 smešno ako je zaista neko tukao nekoga samo zato što je Albanac i to bez
23 ikakvih razloga usred Peći. Zato Vas pitam, ako hoćete da mi odgovorite na
24 pitanje, a sutra ćemo nastaviti jer evo već ističe vreme.

25 Da li je Šalipur, Munja, bio u nekakvoj uniformi ili je bio u civilu
26 kad je tukao tu osobu i recite mi kako se ta osoba zvala koju je on tukao bez
27 razloga?

28

29

30

1 Jer čim kažete da je neko nekoga tukao bez razloga, Vi morate da znate
2 okolnosti u kojima se ceo događaj odigrao i zato Vas to pitam.

3 O: Tu osobu nisam poznavao. To se desilo prije 15 godina. Međutim,
4 ovaj pokolj koji se kasnije desilo u Qyshki je umanjio značaj ovog prvog
5 incidenta kojeg sam spomenuo. I ispričavam se što sam koristio riječ
6 "smiješno".

7 G. ĐORĐEVIĆ: Slažem se sa Vama, zahvaljujem se, vreme je da prekinemo,
8 sudija... Vaša Visosti, tako da sutra bih nastavio sa mojim unakrsnim
9 ispitivanjem.

10 SUDIJA PARKER: [simultani prevod] Gospodine Kelmendi, sada moramo
11 prestati s radom jer se u ovoj sudnici treba odvijati jedno drugo suđenje,
12 zato moramo prestati s radom. Molim Vas da se sutra ujutro u 9.00h ovdje
13 pojavite kako bismo nastavili sa Vašim svjedočenjem. Sudski službenik će Vam
14 dalje pomoći kada izađemo iz sudnice. Očekujemo Vas ovdje sutra ujutro i
15 prekidamo s radom.

16 SUDSKI SLUŽBENIK: [simultani prevod] Ustanite, molim.

17 ... Sednica završena u 13.48h.

18 Nastavak zakazan za sredu,

19 20.05.2009., u 9.00h.

20

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30